

ELŐFIZETÉS:
ELŐFIZETÉS:
 Egy évre ..... 24 kötet
 Egy hónap ..... 2 kötet
ÁR:
 Egy évre ..... 24 kötet
 Egy hónap ..... 2 kötet
HIRDETÉS:
 Használatos pedig sor egyenként 20 fillér
 minden sorhoz kétféleképpen 10 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyesült
 vasúti palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 27.
KIADÓHIVATAL:
 Arad, Nyomda Részvénytársaság
 Tiszta
 TELEFON-SZÁM: 22. az
 TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, március 13.

Hóviharban tartanak a Kárpáti harcok.

Budapest, március 12. (Hivatalos.) Orosz Lengyelországban és Nyugatgaliciában csapataink helyzete ujonnan elfoglalt állásban még inkább megszilárdult. Ellenség támadásai nem ismétlődtek.

Pihca melletti Inowiodznál tüzereségünk tegnap rövid heves ágyuharc után több ellenséges úteget elnémított. Kárpátokban Cisna-baligrodi-ut mentén csapataink elkeseredett harc után elfoglaltak egy helységet és a szomszédos magasiatokat a nap folyamán sűrű hőtörgetegben megtisztították az ellenségtől. E közben nyugatról a szomszédos szakaszon erős ellenséges támadás megfiusult.

Arcvonal többi részén Kárpátokban, valamint Délkelet-Galiciában különös esemény nem történt, mivel heves hóvihar egész napon át tartott.

Csernowitztól északra is nyugalom van.

Déli harctéren hosszabb idő óta semmi nem történt. Montenegrói határon helyenkint jelentéktelen csatározások folytak. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Milyen két orosz „győzelem”?

Berlin, március 12. Nagy főhadiszállás jelenté:

Nyugati hadszíntér:

Két ellenséges sorhajó, a melyet néhány torpedónaszád kísért, tegnap Westende fűrdőre több mint hetven lövést adott le, a nélkül, hogy bármiféle kárt okozott volna. Mikor útegeink működni kezdtek, ellenséges hajóraj eltávozott.

Angolok, kik Neuve-Chapellében megvetették lábukat, ma éjjel többször előre törték keleti irányba, de visszavertük őket. Neuve-Chapellétől északra is visszavertük tegnap az angolok gyengebb támadásait. Harc e vidéken még folyik.

Vogézekben erős hófúvás miatt harci tevékenység csak kisebb mérvű volt.

Keleti hadszíntér:

Augusztowi erdőtől északra oroszokat megvertük, csak gyors eltávozásuk Grodnó felé mentette meg őket teljes vereségtől. Itt több mint négyezer oroszot fogtunk el, köztük két ezredparancsnokot és három ágyut és tíz géppuskát zsákmányoltunk. Augusztow vidékéről is megkezdte ellenség Grodnó felé való visszavonulást.

Osztroienkától északnyugatra támadásban három orosz tisztet és kétfélszázhusz főnyi legénységet foglyul ejtettünk.

Prasznisztól északnyugatra és északra támadásaink előbbre haladnak. Itt tegnap több mint háromezerkétszáz hadifogoly maradt kezükben.

Oroszok hivatalos híradásaikban két nagy győzelmet tulajdonítanak önmaguknak, grodnóit és praszniszt, mindkét esetben, a mint mondják, két-két német hadtestet vertek vagy semmisítettek meg. Ha az orosz legfelső hadvezetőség komolyan ebben a véleményben volt, akkor legutóbbi napok eseményei csapataink harcoló erejéről bizonyára más fogalmat szereztek neki. Grodnóból kiinduló támadásuk augusztowi erdőn át, amelyet annyi ékszerűség hirdettek, nemsokára megfiusult. Hogy ott előrenyomult csapatok mit tapasztaltak, az kitűnik mai jelentésünk első mondataiból. Prasznisznál csapataink ideiglenes kitérés után ismét négy kilométernyi távolságra állanak, a várostól északi irányban Mióta a városból kivontunk, Visztula és Orsije közti hőszökön tizenegyezerötszázharvan oroszot fogtunk el. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A vidék mellőzése.

Arad, március 12.

Aradi pénzügyi szakembertől kaptuk ezt az érdekes és megszívlelésre érdemes cikket.

Háboru idején nem szabad az elmentéket keresni, a sérelmeket kiélelteni. De bizonyára a háboru se akadályozza annak, hogy egy régi méltánytalanság újabb megnyilatkozására mutassunk rá, a mely a vidéki pénzpiacot érinti és a melynek talán nem is kell soká várnia, hogy az orvoslalkalmát elérje.

Mikor a hadikölcsönt kibocsátották, az aradi nagyobb pénzintézetek közös kérelmet intéztek a pénzügyminiszterhez, hogy a hadikölcsönnek azt a részét, a mely a kibocsátást követő legközelebbi időben fölhasználásra nem kerül, az állam ne csak a fővárosi intézeteknél helyezze el, hanem a vidék nagyobb és régebbi pénzintézeit is részesítse benne. A hadikölcsön a vidéki pénzintézetektől vonta el a takarékbetétek legnagyobb részét; a kérelemnek az volt a célja, hogy a nagy betétkiözönlés mellett az állami betétek hidalják át némiképp azt az időt, a míg a betétekben beállott hézag legalább részben kipótolódik. Az aradi pénzintézetek akkor, igen helyes tapintattal, nem adták át a nyilvánosságnak ezt az elhatározásukat és csak a pénzintézetek nemrég megjelent mérlegei árulták el, hogy a kérelem nem talált meghallgatásra.

Most, hogy a fővárosi pénzintézetek mérlegei rendre megjelennek, nevezetes megfigyelést lehet tenni. Ezek a mérlegek, bizonyára egyöntetű megállapodás alapján a hadikölcsönből kapott állami betéteket nem szerepel-

tetik a takarékbetétek és folyószámlabetétek között, hanem mint a „m. kir. pénzügyminiszterium követelését” szerepelletik. Ebből az adatokból az tűnik ki, hogy a hadikölcsönből olyan fővárosi intézetek is kaptak állami betéteket, a melyek részint alaptőkére, részint a betét-állományra nézve kisebbek az aradi négy legnagyobb pénzintézetnél.

Két ilyen fővárosi bankmérleg áll előttünk: a nevetek bizonyára nem lenne ildomos, de nem is szükséges megneveznünk. Az egyiknek alaptőkéje a tartalékalapokkal együtt: 11³ millió; betétei 7² milliót tesznek ki. Ennek mérlegében a pénzügyminiszterium betéte az év végén 2⁵ millió volt. Egy másik budapesti bank részvénytőkéje és tartalékalapja 14 millió, betétei 22⁴ millió, de a betétekben a pénzügyminiszterium követelése 8⁶ millió, tehát e nélkül a betétállománya 13 millió.

Ha most már (az 1914. évi mérlegekből) figyelembe vesszük, hogy az aradi bankok közül háromnak részvény- és tartaléktőkéje szintén megátadja a tíz milliót, még pedig az egyiké hat és fél millióval, a másiké közel három millióval; — ha figyelembe vesszük, hogy az aradi pénzintézetek közül háromnak betétállománya sokkal nagyobb (23, 21, illetve 19 millió) mint a fent említett két fővárosi banké; — akkor meg kell állapítanunk azt a sajnálatos tényt, hogy a pénzügyminiszterium nem a tőkeerő szempontjából szemelte ki azokat a bankokat, amelyeknél az állami betéteket elhelyezte, hanem egyoldalú megkülönböztetést tett fővárosi és vidéki pénzintézetek között.

Másként nem történhetett volna meg, hogy kisebb alaptőke és kisebb betétállomány mellett fővárosi banknak az év végén is harmadfél, sőt *kien-cedfélműtő állami betétje* legyen, — a vidéki legnagyobb pénzüzeteknek pedig *egy filler se!*

A dolognak nemcsak anyagi oldala van. A vidéki pénzüzetek megállták helyüket a hadikölcsönnél és be tudják tölteni helyüket az állami betétek nélkül is. De a vidék pénzüzetének van szüksége az éltető erőre, amelyet az állam tőkái nyújtanak, — a vidéki betevőknek pedig arra a legnagyobb megnyugtatóra, hogy az ő bankjai és takarékpénztárai az állam bizalmát is élvezik. Hogy e mellett pedig mit jelent a dolog az erkölcsi elismerés szempontjából, említeni is fölösleges.

A nélkül, hogy a véletlenül kiszemelt két budapesti pénzüzetnek az állami betétekhez való jogaimét elvitatni akartuk volna (hiszen bizonyára vannak ezeknél szembetűnőbb példák is), rá akartunk mutatni a vidéki pénzüzet mellőzésének feltűnő és indokolatlan voltára. Ezt a mellőzést nemcsak a pénzüzetek érzik, hanem annak hatása kiterjed természetszerűen a vidék ipari, kereskedelmi és gazdasági életére, amelynek e pénzüzetek a tőke-ellátói.

Nem tudjuk, lesz-e a közeli, vagy a távolabbi jövőben újabb hadikölcsönről, vagy hasonló állami kibocsátásról szó. De akár lesz, akár nem, a pénzüzeti kormányának a legelső alkalommal *jóvá kell tenni* ezt az *igazságtalanságot* és a tőkeerős, nagy múltú vidéki pénzüzeteknek megadni azt, amire kisebb és fiatalabb budapesti bankokat érdemesnek talált, bizonyára csak azért, mert ezek — *budapestiek*.

Negyvenkettősökkel támadnak a németek Ysernél.

(Az angol segítségben bíznak a franciák.)

Távírási tudósítás.

Berlin, március 12.

Rotterdam. Nieuporttól heves ágyúszó hallatszik. A németek megkezdtek az Yser front áttörésére irányuló támadást. Egy párisi távirat szerint a németek negyvenkettős ágyúkkal is dolgoznak.

Bizalom az angol segítségben.

Páris. A Temps vezércikkben a következőket írja: Champagneban törekvésünk még sikertelen, de az érkező angol segítséggel mégis kivívjuk a győzelmet.

Légi harcok.

* **Rotterdam.** Gour de Paris irányában a németek néhány lövészárkot elfoglaltak. Heystét és Zebrüggét angol aviatikusok bombázták eredménytelenül.

Calais. Boulogne felett Zeppelineket láttak; a franciák lőtték rájuk, de eredménytelenül.

Hosszantartó lesz a háború

Rotterdam, március 12. A „Nieuwe Rotterdamse Courant” párisi levelezője írja, hogy mértékadó francia katonai körökben nem bis-

nak a háború gyors befejezésében. Azt hitték, hogy Németország tartós háborút nem tud elviselni (1). Beismerték, hogy a németek rendkívül szívóssággal és nagy kitartással harcolnak mindenütt, és épp ezért nem hiszik, hogy ezt az ellentétést még ebben az évben le lehet törni. A franciák azt mondják, hogy most nagyon jó a felszerelésük, van elég nehéz ütegük, sok géppuskájuk, jobban értik a fedezékekben való védekezés módszerét és ha már a háború elején minden így lett volna, a németek nem jutottak volna idáig. Abban bíznak, hogy most mégis csak megfordul a hadiszerecsene és ha kitaranak, visszavonulásra kényszeríthetik a németeket.

Ugylátszik a francia közvélemény nagy türelmetlensége teszi szükségessé, hogy az illetékes tényezők időnkint ilyen biztató, de nem nagyon valószínű közleményeket bocsássonak világra.

Imádkoznak harc közben a török katonák.

Naplójegyzetek a Dardanellák ostromáról.

Távírási tudósítás.

Konstantinápoly, március 12.

A Dardanellák ostromának legutóbbi napjairól és azzal kapcsolatos eseményekről az Osmanischer Lloyd tudósítója a következőket jelenti lapjának:

Március 8. Az entente-flotta a szoros bejáratát délelőtt tíz órakor bombázni kezdte és déli két óráig szakadatlanul bombázta. Az ellenséges hadihajók tíz órakor gyors iramban közeledtek a bejáratához, ahol megálltak. Ütegeink viszonyosíták a tüzelést, melynek folytán két nagy hajó, az Agamemnon és a Queen Victoria súlyosan megsérült. Megfigyeitük, hogy egy kitűnő angol üteg alig egy óra leforgása alatt hatvankét gránátot lőtt ki. Valamennyi gránát vízbe esett. Az egész környéket rémes füst borította el és a sziklatalak oly rémitő dörgéssel visszhangozták a tüzelést, hogy szinte elkábultunk. Mikor a legnagyobb bombázás közepette tizenegy órakor a Kale-i-Szultanie mecset főművezényje a torony galériáján elénekelt az imát, katonáink java része, rövid szünetet tartva, vele énekelte az Allahot dicsőítő imát. És a megható jelenet egyébként az angolokra nézve nagyon hasznos volt, mert a szünet alatt egy angol aeroplán szállt fel, amely ellen tettünk ugyan néhány lövést, azonban mégis sikerült a gépnek, az imádkozás alatt, Tenedos irányába eltűnnie.

Délben két órakor, mikor az angolok beláttak, hogy a bombázással nem érték el eredményt és a kitűnően védett szorosokon áthaladniok lehetetlenség, különösen tekintetbe véve pedig azt, hogy a belső erődítményeket eddig még meg sem közelítették, hat isben egymásután kísérelték meg a csapatok patraszállítását. Ezeket a kísérleteket mind megbiúsítottuk.

Néhány nap óta orosz lapokat is kapunk, amelyekből a legkalandosabb híreket olvashatjuk. Az egyik lap azt írja, hogy Oroszország terve arra irányul, hogy Konstantinápoly elfoglalásával ismét két helyre központosítsa a világ vallási uralmát. Az egyik vallási nagyhatalom megmaradna a pápaság, amely tovább is a Vatikánban székelne, a másik nagyhatalom pedig a görög keleti egyházé lenne, amely — a régi bizánci idők mintájára — a konstantinápolyi Aja Szótiában székelne. A moszkvai szent szinodus is ide tenné át székhelyét és

esetben. Azt hiszem, hogy az oroszok terve még egy kissé korai.

Janina bevételének napján, március 8-án Athénben nagy ünnepek voltak, amelyen a közönség a király és az új miniszterek mellett tüntetett. Az entente-sajtó által híresztelt utcai harcok, melyek ezen a napon folytak volna, légből kapott kitalációk.

Mikor vonul be Románia Besszarábiába?

(A besszarábiai románok óhaja. — Hangulat Oroszország ellen.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Brassó, március 12.

A háború kitörése óta Brassó valósággal a nemzetközi forgalom középpontjába került. Oroszországból és a Balkánról minden forgalomnak ez az útja. A Keleti-tengertől egészen Romániáig egyetlen harcvonal vonul végig és hasonlóképpen zárva az új háborús Szerbiát is. A sok érdekes utas között, akik Brassóban nap-nap után megfordulnak, egy jassy-i kereskedő: Jonescu Demeter érdekes dolgokat mondott el. Jonescunak a felesége egy kisenévi román származású nő. Kisenében él a felesége családjával ma is, és így könnyen informálva van a besszarábiai hangulatról.

— Besszarábiában, — meséli — most a várakozások óráit éljük. Senki se tudja, hogy mit hoz a holnap. A nép azonban csak látszólag nyugodt. Az orosz terror, a deportálástól való féltés, a meghallgatás nélküli halálosítás lenyűgözte a szárnyakat és lehetetlenné teszi, hogy az emberek elfojtott vágyai megnyilatkozhassanak. Nagyon rosszul számítanak azok egyáltalában, akik azt hiszik, hogy valamelyik orosz provinciákban, Lengyelországban, Ukrajnában, vagy Besszarábiában forradalom törhet ki. Sokkal erősebb és kegyetlenebb a szigor, amellyel fegyelmet tartanak az orosz hatóságok, semhogy erről beszélni lehetne.

A latinának az anyaországban, vagy a kulturáltabb és földrajzilag is kedvezőbb Finnországban kell megindulnia. A leghatásosabb módszer a lakosság felbátorítására azonban az volna, ha a monarchia, vagy Románia hadserege megszállná Besszarábiát. Kijelenthetem, hogy ennek a hite ma fanatikusan él minden besszarábiai román lelkében. Ha a besszarábiai románok ma a dolog, ez már régen megtörtént volna.

Ahány besszarábiai román emberrel csak beszéltem, mind azt kérdezte tőlem, hogy mikor vonul be Románia Besszarábiába?

Hogy pedig ezzel a hangulattal Oroszország is tisztában van, igazolják a Besszarábiában állandóan lefolyó nagy esapatmozdulatok. Olyan rendezettségű csapattesteket is koncentrálnak itt időről-időre, a melyek például a galíciai harctérnek vannak szánva. Különben bizonyára olvasta a romániai lapokban, hogy hány letartóztatás történik Besszarábiában. A letartóztatottak valamennyien románok. A legnagyobb részük ugyan ártatlan, vagy csak egészen lényegtelen cselekmény miatt kerül hosszabb-rövidebb időre börtönbe, esetleg akasztófára, ez a körülmény azonban mindenesetre igazolja az oroszok bizalmatlanságát a besszarábiai románok iránt. Egyebet igazán nem tudok mondani. Hiszen velem együtt ön is jól tudja, hogy az európai harctereken most Besszarábia sorsáért is folyik az élet-halál harc.

„A magyar zászló viharban!”

Különös adománygyűjtés. — A gyászruhás nők költeménye.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 12.

A háborúval együtt járó anyagi bajok és testi fájdalmak enyhítése nagy mértékben igénybe veszi az itthon élők jótékonyosságát. Hamarjában nincs szere-száma annak a sok és kivétel nélkül szükséges jótékony célnak, amelyre ma adakozni valósággal kötelesség. Itt van mindenekelőtt a Vörös Kereszt Egylet, amelynek áldásos munkáját nem támogathatja elég érdemesen és elég gazdagon a társadalom, ahol minden koronával talán egy-egy táj, harctéren szerzett seb gyógyulását segítjük elő. De támogatásra számít az Augustus gyorssegély-alap, a hadbavonultak családjai, a harctéren hősi halált halt vitézek árvái, özvegyei segítésére indult mozgalom, a Vörös Félhold, a Hadsegélyző Hivatal, a sok sebesültkórház, a katonák téli ruháira rendezett gyűjtés, a osonka harcoknak mesterséges kezut-lábat szerző akció és ki tudná még mennyi intézmény. Pedig mindezek mellett meg kell kapni — a szokottnál fokozottabb mértékben — a támogatást a rendes jótékony egyletektől: a népkönyvtár fenntartó négyelet, a Fehér Kereszt Egylet és még sok más. Ilyen körülmények között egyenesen a közönség, az annyira igénybe vett közönség elleni merénylet a más- kor még talán megbocsátható uri kéregetés a saját külön jótékony pénztára javára.

Ma egy ilyen kéregető társaság tünt föl Aradon: négy vagy öt talpig feketebe, gyászába öltözött urikülsejű, finom vonású nő, akik egy magyar és egy német nyelvű versszöveggel kezdték meg házalet körutjukat Aradon. A magyar szöveggel ékes papírlapon

1914.

A magyar zászló viharban!
Ofelsége Magyarországnak apostoli királyának legáltalánosabban felajánlva

oimmal egy gyöngéske verszet ékeskedik ket- tős nemzetiszínű irkavonalazásu keretben. A vers ezzel a lendületes sorral végződik:

Tűzben, zivatarban, vészfellegek ormán
Lengj csak magyar zászló, lengj mindig egy- [ormán]

Akit netán nem lelkesítene föl a „vészfel- legek ormán” lengő zászló, az megkap- latja németül áldogozva is a magyar lobogó di- csejítését.

A versekkel rendszeren három elegáns, mély- séges fekete gyászba burkolt hölgy kopogtat- ta a lakásokba és elfadják, hogy a hódoló költeményt jótékony célra árusítják és a jó- tékony célra való tekintettel minden összeget szívesen elfogadnak. Ha valaki nem éri be a mai körülmények közt sokat jelentő gyászszal- as a hazafias költemény buzgó fohász, ha- nem érdeklődni bátorkodik, hogy mi is az a jótékony cél, amelyre az illusztris hölgyek gyűjtenek, akkor a gyászruhás nők egyike vagy másika megható történetet mond el ilyen- formán:

— Kérem mi a bobdai Gyertyánffy család tagjai vagyunk. Évek óta óriási perünk folyik a Csávossy családdal. Most sem ért még véget a per, amely nekünk vagyont jelent. De most az ügyvédek bevonultak katonának, nem foly- tathatják, nem sürgethetik a pert. Így a há- boru miatt nem juthatunk a pénzünkhöz. A háboru áldozatai vagyunk.

És ha a kíváncsi aradi még tovább is ér- deklődik és fölveti egész egyenesen a kérdést: — Szóval önök a maguk javára gyűj- tenek?

Ilyenkor az előkelő kéregetők — az egyi- kük grófnő, vagy grófnő leánya közöttük — szemérmesen vallják be:

— Igen, a verseket saját javunkra áru- sitjuk.

A legszomorubb mindenben az, hogy az idegen hölgyek polgármesteri engedélyt is kap- tak arra, hogy tizennégy napig végig járassák és elkábíthassák gyászos eleganciájukkal az aradi családokat. Az engedély kiadásánál való- színűleg nem gondoltak arra, hogy minden fillér, amit a magyar lobogó dicsőítői saját jó- tékony célukra összeszednek, végeredményében

az igazán jótékonyosságra érdemes intézményeket rövidíti meg. Annál feltűnőbb ez a különös „jótékony” akció, mert a hölgyek láthatók igen vidáman az aradi kávéházakban, ahol „munka” után haditanácsra gyűlnek össze. Vannak, akik igen jól emlékeznek a fekete ruhás társaságra: talán másfél év előtt jártak Aradon és akkor egy fekete-sárga és nemzetiszínű borítékba he- lyezett kottát árusítottak — a grófnénak, vagy a grófnő valamelyik előkelőségének szerzemé- nyét. Persze akkor is jótékony célra és akkor is feltűnő kávéházi haditanácsok után. Akkor béke volt, meg lehetett bocsátani, de most a háboru szűkös napjaiban a hadi jótékonysságot károsítják meg az idegen hölgyek, akik meg- érthetnék, hogy Aradon nincsen nekik szük- ség.

Öngyilkos lett a mazuri csata megvert orosz vezére.

— Sievers báró tragikus halála. — Az oroszok kárpáti erőfeszítései. —

Távírási tudósítás.

Stockholm, március 12.

Pétervárról táviratozzák: Az itteni Szent Anna-székesegyházban gyász- mise volt báró Sievers tábornok lelki- üdvéért. A hivatalos meghívó így szól: „Báró Sievers tábornok halá- lára, a ki tragikus körülmények kö- zött hunyt el.”

Bécs, március 12. Pétervárról tá- viratozzák a Frankfurter Zeitung-nak, hogy Sievers tábornok, a 10. orosz sereg vezére öngyilkosságot követett el. Kétségtelen, hogy a Mazuri-vere- ség volt az oka Sievers tábornok ön- gyilkosságának. Hivatalosan nem vallják be, hogy a tábornok önké- zével vetett végett életének, de kiderül ez egy hadseregparancsból, a mely gyászt rendel el Sievers tábornokért, a ki tragikus körülmények között halt meg.

A „Hindenburg-meglepetések.”

Milanó, március 11. A Corriera della Sera e hó 10-iki számában írja:

— A mi a keleti hadszíntéren folyó ope- rációkat illeti, úgy a német, mint az osztrák- magyar és az orosz hadvezetőségek jelentései- ből kitűnik, hogy ugyszólván az összes arvo- nalakon katalmas akciók vannak folyamatban. Da sajátosság, hogy valamennyien gondosan óvakodnak attól, hogy csak sejtessék is, hol akarnak tulajdonképen részt venni? Sajátosság momentum az utóbbi napokban kiadott jelen- tésekben vázolt operációknak a Ravka—Nida szakaszán folyó harc, a melyről nem lehet megállapítani, vajon közönséges csapatmozdu- latok során lefolyó csatározásokról van-e szó, avagy kiindulási pontja-e a németek által ter- vezett újabb, Hindenburg-zsánerű meglepe- tések?

Az oroszok szuszovói áttörési kísérlete.

Berlin. A haditudósítók jelentik: Augustownál az oroszok elkesere- detten próbálnak áttörni. A halottak százával maradnak a németek védő- művei előtt. A Visztula jobbpartján a német támadások előbbre haladnak.

Éjjeli harcok a heves Kárpátokban.

Sátoraljai hely. Az oroszok nagybárá már csak éjjel próbálkoznak támadásaikkal, amelyeket mind visszaverünk. A győzelmes

eredmény számunkra bizonyos, de még soká tart, míg szemmel látható lesz.

Berlin, március 12. A Lokalanzeiger had- tudósítója jelel az osztrák-magyar főhadiszá- lásról: Óriási hidegek mellett, dacára annak, hogy éjszaka a higanyoszlop tizenöt fokkal sü- lyed nulla alá, a harcok tovább folynak a Kár- pátokban. Dühöngő ellentámadásokkal minden nap magkisérlik az oroszok éjjel és nappal, hogy a kárpáti fronton tőlük elragadott állaso- kat visszahódítsák. Az óriási emberáldozatokat azonban hiába hozzák. Csapataink rőtülmulják őket éberség, kitartás és hidegvérű hősiesség tekintetében. Az oroszok végeredményben kény- telenek lesznek helyet engedni elfoglalt csa- patainknak, éppen úgy, mint ahogyan balszár- nyukon a lupkovi szorosától nyugatra és a duk- lai szoros vidékén, csapataink egyensúlyát már a jó pozíciókban csupán eredménytelen ellen- támadások szavarják. Az Orosz-Lengyelország- ban néhány nappal ezelőtt megkezdődött élénk küzdelem, tovább tart. Az oroszok eredmény- telennül táradoznak azon, hogy a szövetségesek területnyereségeit visszavegyék.

Berlin, március 12. A Pétervárról érkezett hírek szerint a március 9-én kiadott jelentés említi, hogy az osztrák-magyar seregek a lup- kovi szoros körül folytatják harcaikat, a me- lyeknek sikerét az orosz jelentés tompítani akarja, annak a hangsúlyozásával, hogy az osztrák-magyar csapatok elért eredményei nem nagy jelentőségűek.

Orosz panamák Csernovicban.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Csernovicban talált okiratok bizonyítják, hogy az orosz megszállás alatt az orosz városparancs- nok a polgármesterral együttesen pénzért kiná- litott igazolványokat, amelyek ellenében a ka- tonának tilos volt egyes lakásokat kifosztani. Az igazolványok négy-öt száz koronába ke- rültek.

Adományok. A Vörös Félhold előjaira újabb a következő adományok érkeztek a polgármesteri hivatalba: Kerpel Izab 5 korona, Jók Sarolta 5 korona, Salamon Samu 10 ko- rona, Lukács Géza, Kaszaper 20 korona, Vajda Józsefné 5 korona, az Aradi Kereskedelmi Is- kola felső A) osztályának gyűjtése 10 korona. A hadbavonultak hátramaradtosa-átagjainak se- gélyezésére: Az Első Magyar Általános Bizto- sító Társaság aradi főügynöksége németi Vail- tich Armin ravatalára szánt koszoru megvál- tása fejében 30 korona, Frieisauer Adolf 25 ko- rona.

Aradi írók háborus színművei

(A Kölcsey Egyesület pályázata. — A bíráló bizottság kiadta a díjat.)

As Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 12.

A Kölcsey Egyesület a múlt év végén kétszáz koronás pályázatot hirdetett olyan egy felvonásos színműre, amelyet Kölcsey-szuron működő szereplők előadhatnak. A pályázaton csak aradi írók vehettek részt. A pályázat lejártáig két egyfelvonásost küldtek be, amelyeket megbírálásra az erre felkért bizottság vett át. A zsűri, amelynek elnöke Fábry Sándor dr. Acsev. vezérigazgató, tagjai Gál Gyula a budapesti Nemzeti Színház művésze és Faragó Rezső aradi író voltak, tegnap tartotta meg döntő ülését, amelynek eredményeként a pályadíjat kiadta.

A pályázaton a következő színművek vettek részt: 1. *A sebesültek*. Alkalmi színmű. Jelige: A nagy világon e kívül stb. 2. *Az első csók*. Vigjáték. Jelige: Mors potius mucula. 3. *A rahói tanítónő*. Színmű. Jelige: Homo homini lupus. 4. *Leányverseny*. Kis színmű. Jelige: Győzz meg, hogy ami látszik, az való stb. 5. *A vándorlegény*. Színmű. Jelige: Május. 6. *Üzletárs*. Vigjáték. Jelige: Aktuális. 7. *Dalnokverseny*. Renaissance színmű. Jelige: S ha elátkozza százszor Puztaszer stb. A bíráló bizottság jelentését a Kölcsey Egyesület mai választmányi ülésén mutatta be Rudnyánszky Endre titkár. A jelentésből kiderül, hogy a pályázó aradi írók kevés kivétellel háborus tárgyú színművekkel versengtek a díjért.

A bíráló-bizottság jelentésében megállapítja, hogy pályázat tisztességes és biztató eredménnyel végződött. A pályamunkák mind-egyikében akad említésre méltó momentum és különösen örvendetes, hogy az aradi műkedvelő írók nem kozmopolita és internacionális hajlamuk, hanem irasuk és gondolkodásuk egyaránt magyar. Magasabbrendű irói talentumot azonban egyik sem árul el. Lehetőségig háborus aktualitásu témákat dolgoztak föl, sokszor olesó hatásra számítva. Az egyes pályamunkákról a zsűri részletesen is elmondta véleményét.

A *sebesültek* című pályamű szerzője harc-
lérről sebesülten hazakerült tisztek és katonák és önkéntes ápolónők szerelméről ír. Jó szemmel látta meg a témát, de naivan vezet a cselekményt és szereplői sok frázissal beszélnek. Gyakorlatlan kéz munkájának látszik. — Az *első csók* egy kis vidéki vasuti állomáson történik, ahol a főnök elnöki tisztviselője mulasztásait a duhaj tisztviselő szép felesége kedvéért, a könnyelmű fiatal férj egyenesen bele-taszítja a csábító főnök karjaiba feleségét, az öregedő főnöknek pedig vacsorákkal vásárolja meg a gyakornok szerepét. A zsűri érthetően erkölctelennek találta az ügyesen megírt vigjátékot, amely nem alkalmas arra, hogy a Kölcsey Egyesület szurján előadják. — A *vándorlegény* gondolata szép és költői. Falusi gazdához vándorlegény téved be és sokat beszél a hábeliek harcban levő fiáról. Csupa jót, szépet mond, pedig — mint közben kiderül — a tiu elesett. De a vándor még a halált is felemelően, vigasztalón teszi — mert ő a költészet. A költői gondolathoz verses feldolgozás illet volna. Prózában nagyon is ridag. — Az *üzletárs* erős színpadi érzéket árul el, mintha csak rutinos színész írta volna. Témája azonban: hogyan lesz kozáknak, menekülőknak öltözött cimborák segítségével a fukar öreg kocsmáros veje és társa egy furfangos fiú: — inkább kabaréba való komédia. — A *Dalnok*

verseny nem is egyfelvonásos, hanem egyetlen jelenet. Egy öreg és egy fiatal énekes versenyeznek Mátyás király és Beatrix királyné előtt és a szerző erős anakronizmussal Babits Mihály huszadik századbeli költeményét szavaltatja el Mátyás udvarában.

Legjobbnek a bírálók a *rahói tanítónő* és a *Dalnokverseny* című színműveket találják. Ezekről a következő véleményt adják:

A *rahói tanítónő*. Sok jel vall arra, hogy szerzője azonos a 2. számú pályamunka szerzőjével. Ebben a munkában azonban több az erő és a rokonazonosság vonás. A máramarosi orosz invázió napjaiban történik a rövidlélekzetű színmű meséje. Oroszok közelednek Rahó felé, de a tanítókisasszony nem menekül. Meg akarja mutatni a falu nemzetiségi, oroszokhoz sajtó lakóknak, hogy a magyar tanítónő a veszedelemben sem hagyja el a helyét. Bevárja az oroszokat. A pravoszláv lelkésznek már régen gyűlöli a magyar tanítókisasszonyt és most kitölti bosszúját: kiszolgáltatja a védtelen leányt egy osókra éhes orosz tisztnek. Drámai erő és szívhez szóló igaz hang van ezekben a jelenetekben: a hogyan a pápa felesége és a tanítókisasszony, az orosz tiszt és a magyar tanítónő szembe kerülnek. Izgalmasan élveződik ki a helyzet, de végül jóra fordul minden: huszárjaink jönnek, élükön a tanítókisasszony szerelmes vőlegényével. Rahó szabad, a magyar leány megmenekül. Szorosan véve nem sok és nem épen bizonyult oseeikmény. De a megírásban kifejeződő erő, az egyes alakok valószínűsége és az a jól megcsinált, szívünkbe markoló hangulat, amely élénk idézi a háború szomorú eseményét: a szép magyar földön garázdálkodott orosz hadak gyászos napjait, — mindez értékes és figyelemreméltóvá teszi a pályamunkát. Kisebb egyenetlenségeket el kell simítani és el lehet simítani a színműben. Ezek közt talán legkirívóbb, hogy Rahón román lelkésznek szerepeltet. Valószínűbb és a történelmi igazságnak is megfelelőbb, hogy ott a máramarosi havasok közt pravoszláv rutén lelkésznek akad.

Leányverseny. A kisvárosi gazdag leányok igazi leánykegyetlenséggel kigondolt bosszút forralnak Margit, az elszegényedett ökölő családból származó barátnéjuk ellen. A haza oltárára, jótékony cásra egymásután ajánlják fel legértékesebb dragaságukat, egyik tulicitálja a másikat és végül — ez a bosszújuk — Margitot kérdék meg: És te mit adsz? Margit szegény, nincs mit adnia. Tudja ezt, tudja azt is, hogy barátnői az ő megaláztatását tervezik. — Ezzel kezdődik a Leányverseny. Jól ellesett és megrajzolt torzítása a jótékonykodási versenynek. Amikor Margit válasza készül: kopognak és titokzatos idegen, duggazdag amerikai lépbe. Elmondja — ez az ötlet nem is ügyetlen — hogy mozgófényképen látta a sebesült katonákat megkönyező Margitot és addig kutatót a drága szívű könyező ismeretlen után, amíg reáakadt. Most nyomban feleségül is kéri. Érezzük, hogy ez az amerikai aféle deus ex machina módjára jut a darabba. Margit igent mond, de ahhoz a feltételekhez köti igényét, hogy a kérő legyen magyar honpolgár és előbb menjen a harcba új hazájáért és ha visszajő: felesége lesz. Az ifjú a feltételt elfogadja, mire Margit honleányi büszkeséggel jelenti barátnőinek, hogy: Én adom a hazának a legdrágábbat, az én legdrágább kincsemet, a vőlegényemet. — Látnivaló, hogy ez az ötlet sikerült. Sikerült és poétikus is, de rendkívül valószínűtlen. De a kisvárosi leányai annyira jól jellemződnék a gyorsan pergő jelenetekben, a mozi utján szerelemre gyuladó amerikai kisse burleszk alakja is bizonyos színpadi hatással van, hogy egészen véve nem lehet elvitatni a szín-szerűséget a pályamunkától. Színpaddal ismerős, színpadi technikában járatos ember munkájának látszik és ha egyes elhagyott részleteket kikere-

kitenek, lazán megindokolt és valószínűtlenül motivált mozzanatokot megerősítenek, szilárdabb alapra építenek, — ami egy-két jelenet átírásával megtörténhet — hatással hozható színre.

A zsűri ezek alapján a pályadíjat két egyenlő részre osztva 100—100 koronával jutalmazta a *rahói tanítónő* és a *Leányverseny* szerzőit. Az előbbit drámai ereje és hazafias szelleme, az utóbbit pedig ügyes jelenetese és eredeti, talán kissé merész ötletei teszik figyelemre méltóvá. Kimondotta a bizottság azonban azt is, hogy mai formájában egyik pályamunkát sem tartja előadhatónak, hanem a szerzőket felhívja, hogy a szükséges változtatásokat a zsűrivel beszéljék meg.

A választmány örvendetesen vette tudomásul a jelentést és elismerő köszönetét fejezte ki a zsűri tagjainak, Fábry Sándor dr-nak, Gál Gyulának és Faragó Rezsőnek. Ezuttal megbízták őket, hogy a pályanyertes színművek átdolgozására a szükséges utmutatást adják meg a szerzőknek. A pályanyertes munkák jelleges leveleit március 21-én az ünnepélyes közgyűlésen bontják föl.

LEGUJABB.

Érkezett éjjel 3 órakor.
(Táviróda, cenzurázva.)

Amsterdam. Angliából érkezett hollandiaiak szerint Liwverpoolban hire jár, hogy a Cunard-társaságnak egy harmincezer tonna hajója torpedórovet kapott. A hajót a sara-rendszere megmentette az elsüllyedéstől és súlyosan sérülve bevontatták a kikötőbe. Az esetet szigorúan eltitkolták.

Amsterdam. Ymuidenbe érkezett hajóskapitány elmondja, hogy Southereauktól északra-keletre egy elsüllyedt gőzös roncsait találta.

Amsterdam. Egy Ymuidenbe érkezett hajóskapitány elmondja, hogy tegnap este Ymuidentől délre német csatanajókkal és tengeralattjárókkal találkozott, amelyek teljes gőzzel haladtak délre. Ezt a hirt egy norvég hajóskapitány is megerősítette.

Frankfurt. Washingtoni jelentés szerint Bryan külügyi államtitkár egy második jegyzéket intézett Angliához és Franciaországhoz. Amerika újabb jegyzéke tiltakozik az ineffektív blokádnak ellen. A jegyzék barátságos hangú, de határozottan ragaszkodik Amerika azon jogához, hogy minden állammal szabad kereskedelmet folytathasson. Hajózási korlátozást csak hadi dugáruval szemben lehet megengedni. Érdeklődéssel várják, hogy mi lesz az újabb jegyzékre az entente hatalmak válasza.

Paris. Két angol oirkáló Gibraltárból Portugáliába a Tajo torkolatához érkezett és lelegénységet szállított partra. Anglia ugylátszik a portugál forradalom leverésére vállalkozik, hogy a vele szövetséges portugál kormányt megvédje.

Páris. Millerand hadügyminiszter rendeletet bocsátott ki, amelyben kimondja, hogy hat vagy több gyermekkel bíró családapákat visszahívják a frontról.

Genf. Kinában letartóztattak egy forradalmi bizottságot, amelynek tagjai Kinának Japánnal való egyesítését tervezték.

London. Egy ausztráliai és egy kanadai ujong csapat hajókon Angliába érkezett.

Szófia. A bolgár igazságügyminiszter kijelentette, hogy bármi történjék is a Dardanellákkal: Bulgária minden körülmények között semleges marad. Hasonlóan nyilatkozott Radoszlavov miniszterelnök is az angol követ előtt.

Megakad a Dardanellák ostroma.

(Egyenetlenség az entente-hatalmak között. — Kié legyen Konstantinápoly. — Visszavert partraszállást.)

Ládirati tudósítás.

Genf, március 12.

Egyes francia lapoknak athéni hiradása szerint a Dardanellák ellen való támadás a legközelebbi napokban egyelőre megakad, ami sztratégiai, a váratlanul heves török ellenállás provokálta ellenintézkedésekkel van összefüggésben. Idevaló politikai körökben ezt burkolt végleges visszavonulásnak tekintik, már csak azért is, mert a jelentés Athénből való. Ha az entente hatalmai tényleg letennének arról, hogy a Dardanellákat megostromolják, akkor ez arra vezethető vissza, hogy a szövetséges hatalmak arra a meggyőződésre jutottak, hogy ez a kérdés széttepheti a világháború legkritikusabb pillanatában az oly fáradságosan létrehozott kapcsolatot.

Bevonják Oroszországot a Dardanella-akcióba.

Kopenhága, március 12. A Times igen figyelemreméltó fejtegetésekben ezeket írja a Dardanellák kérdéséről:

A Dardanellák ellen való támadás a közönség képzelődését némiképen forrásba hozta és azt a hangulatot is emelte, amely minden újabb sikerben a diadalra való könnyű utat lát. Távol áll tőlünk, hogy az így reménykedőket elkedvetlenítsük, de a hét háborús hónap leteltével a nemzetnek tudnia kellene, hogy ebben a hatalmas konfliktusban egy ponton sem eshetik könnyű győzelem. Nincs ok az örömujjongásra, amikor a franciaországi és flandriai arcvonalak lényegükben változatlanok s a munkások tekintetében országunkban mutatkozó nehézségek a háború hatékony folytatását erősebben akadályozták, mint ahogy sok ember gondolja.

Ami a Dardanellákot illeti, ráértünk hozzászólni akkor, ha majd a szövetséges flották a Márvány-tengeren áthaladtak és ágyúikat az Arany-szárv mellé hozták. Előbb azonban nem. Meg vagyunk ugyan győződve róla, hogy az egész vállalkozás sikerülni fog, de minden mértőrd, amit a tengerszorosban nyerünk, szaporítja a nehézségeket és a munka nehezebb része még hátra van. Örülünk rajta, hogy a szövetséges flottákhoz egy orosz cirkáló is csatlakozott, mert nagyon kívánatos, hogy Oroszország ebben az emlékezetes vállalkozásban közvetlenül képviselve legyen. Később az akció utolsó stádiumában, amikor a tengerszoros már megnyit, nagyobb szerep vár Oroszországra. Addig biztosak lehetünk róla, hogy a Dardanellákat egyetlen ponton sem lehet meglepetészerűen birtokba venni s hogy csak nagy türellemmel és mértőrdmértőrdre küzdhetjük ki a Márvány-tengerbe való behatolást.

A Dardanellák dolgában időnek előtte megnyilatkozó lelkesedést csak azért hártjuk el, mert Angliának nem szabad elfelednie és világosan fel kell ismernie azt, hogy a nyugati szövetségesek igazi munkájának Francia-

országban és Flandriában még csak most kell megkezdődnie.

Galacból jelentik az Universulnak: Az angol-francia dardanellai flotta-akcióval kapcsolatban az oroszok nagy csapattesteket gyűjtenek össze az odesszai kormányzóságban, amelyeket alkalmas pillanatban Törökországba akarnak szállítani. Ezeknek a csapatoknak az a rendeltetésük, hogy azokkal a szárazföldi csapatokkal működjenek együtt, amelyeket a szövetségesek a Gallipoli félszigeten akarnak kihajózni. Más jelentések szerint az oroszok Besszarábiában, főként pedig Bender kormányzóságban a galíciai és bukovinai offenzíva céljaira is koncentrálnak csapatokat. Egyebekben az oroszok határon nyert értesülések szerint Bukovinában teljes nyugalom uralkodik. Ennek dacára fontos csapatmozdulatok történnek az egész határ mentén.

Stockholm, március 12. Dagens Nyeter ezeket írja: Konstantinápoly orosz kézre jutásának eshetősége valamennyi Földközi-tengeri és Balkán-államot aggodalomba ejti. Románia entente-barátsága is mintegy varázsütésre eltűnt. Az a kérdés, hogyan lehetne ezt a veszedelmet a legegyszerűbben megelőzni. Nincs kizárva annak lehetősége, hogy ez diplomáciai uton, Oroszország szövetségeseinek azzal a kötelező nyilatkozatával fog majd megtörténni, hogy Konstantinápoly semmi esetre sem marad a cári uradalom győzelmi prédája. Kérdés persze, hogy fogadják az ilyen garanciát Oroszországban s hogy vajon Oroszország ebben az esetben is rendületlenül a szövetségesek oldalán maradna-e meg. Az orosz sajtó elégedetlen azzal a válasszal, amit Grey a Szászónov dumabeli nyilatkozataira vonatkozó interpellációra az Alsóházban adott.

Visszavertek 2000 partra szállított katonát.

Berlin. A Lokalanzeiger jelenti Konstantinápolyból: Az entente hajói a sarosi öbölben kétezer katonát partra tettek. A törökök megvárták, amíg a katonák partraszálltak, azután rengeteg veszteséget okozva nekik, visszakergették őket.

A bombázó hajóhad veszteségei.

London (Genfen át), március 12. Az angol admirális március kilencedikéről a következő hivatalos jelentést adta ki: A kedvező időjárást felhasználva, a Queen Elisabeth, az Agamemnon és az Ocean a szoros déli partján lévő erődöket megtámadta, míg négy másik angol hajó és egy francia hadihajó a kephesi erődöt lövöldözte. Az Agamemnon és a Lord Nelson megkezdtek a csanaki szoros részen lévő erődöknek és pedig a Rumilia Medzsidié és Hamidie erődök bombázását. Rövidesen ezután ezek elhallgattak. Látni lehetett az exploziót, majd nemsokára a Hamidie is be- szüntette a tüzelést. Az Agamemnon, Gaulois

és Lord Nelson gőzösöket a török űtegek három-három lövése érte. A kár nem komoly. A Lord Nelsonnak három sebesültje is van.

London (Genfen át), március 12. Carden viceadmirális, flotta parancsnokló admirálisának jelentésétől kitűnik, hogy a szövetséges hajók tizenkilenc kilométer távolságból lötték „Hamidie 1.” és a „Hamidie 3.” csanaki erődöket. A hajók ezeket az erődöket a gallipoli félszigeten át lötték. A Queen Elisabethet haubicokból és nehéz ágyukból lötték és három gránát, amely tábori ágyukból származott, el is találta a hajót. Az angoloknak vesztesége különben nem volt. A következő napon a szorosnál közvetlenül a következő erődöket lötték a hajók. A Dublin Bulairnál állt őrt és itt érte három lövés, a török tíz és feles haubicokból.

Genf, március 12. Tegnap francia hadihajók haszontalanul bombázták a Dardanellák Eliás-erődjét. A francia tengerészeti minisztérium hivatalos jelentésben ezt azzal leplezi, hogy: „a sűrű köd miatt lehetetlen volt megállapítani, vajjon a bombázás okozott-e valami kárt.”

Görögország elosábitása.

Berlin. A Vossische Zeitung jelenti Pétervárról: Az entente Görögországnak ígérte Smyrnát és Kisázsianak egy partszegélyét, ha hadat üzen Törökországnak.

Milanó, március 12. Párisból jelentik a Corriere della Seranak: Az utóbbi napokban Görögország fegyveres beavatkozását itt oly biztosra vették, hogy a francia újságok nem tudják kellemetlen meglepetésüket elhallgatni. Ma reggelig a Figaró már előre magyarázta a hellén beavatkozás előnyeit. Most meg az egész francia sajtó egyhangulag kijelenti, hogy Görögországnak lesz a legnagyobb kára abból, hogy semleges marad.

A Journal des Debats a következőket írja: Konstantin király, ép úgy, mint a romániai Ferdinánd, nem akar semmit sem megköszönni. Az utolsó pillanatot is megvárja, mielőtt Ausztria-Magyarország és Németország ellen fellépne. Mielőtt beavatkozna, mindenképp meg akar bizonyosodni afelől, hogy ez államok nem győzhetnek. E két uralkodó tehát úgy akarna aratni, hogy nem is vetnek. A jövő meghozza majd az ítéletet felettük.

Az orosz flotta akciója a Fekete-tengeren.

Konstantinápoly, március 12. Az orosz flotta, amely öt sorhajóból, két cirkálóból, tíz torpedónaszádból és több gőzösből állott, március 7-én délelőtt megjelent az Eregli-vidék szénkikötőiben a Fekete-tenger déli partján és bombázni kezdte Zunguldakot, Koslüt, Ereglit, és Alabitt. Zunguldak kikötőre ezer lövést tettek. Egy gőzös elsüllyedt. Kusluban néhány ház lángba borult. Eregliben, amelyre ötszáz gránát esett, négy gőzöst és egy vitorlást súlyosítottak el, köztük egy olasz és egy perzsa gőzhajót.

Pétervár, március 12. Az orosz Fekete-tengeri flotta bombázása következtében nagy tűz támad Zunguldak városában. Egy török gránát felgyújtotta az Almas orosz jachtot, a tüzet azonban eloltották. Három ember súlyosan megsérült a hajón.

Az ARADI KOZLÖNY telefonszámjai:

szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
szerkesztőség (csak éjjel használható)	
melikállomás)	— 151
Államtitkárság és hírdelés osztály	— 131
nyomda	— 151

Akik a harctéren mindent tudnak.

— Egy aradi hadnagy a tábori telefonszolgálatról. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 13.

As itthonlétre köszönetnek halvány fogalma sincs arról, hogy milyen szolgálatot teljesítenek a harctéren a távirászkok és telefonisták. Idehaza valószínűleg úgy képzelik a telefonszolgálatot, hogy a tábori telefonista szépen beül valamelyik katonai parancsnokság hivatalába, és onnét közvetíti a parancsnokság üzenetait a fronton lévő sereghez. Az Arad-Csánádi Egységt Vasutak egyik mérnöke, aki tábori telefon-szolgálatot teljesít mint tartalékos hadnagy és aki néhány napos szabadságát Aradon lakó szüleinél töltötte el, egészen más képet adja a harctéren lévő telefon és táviró munkának, mint ahogyan azt itthon a tájékozatlanok hiszik.

— A tábori telefonszolgálat — mondotta az említett hadnagy az Aradi Közlöny munkatársának — tulajdonképpen két részből áll: az építésből és az állomási szolgálatból. A kettő szolgálat annyiban hasonlít egymáshoz, hogy mindkettő megfelelő munkát, hihetetlen kitarítást igényel. Aranydolga van a távirászknak és telefonistának ott, ahol megvannak a békeidőben felállított állami táviró és telefonközpontok. Ilyen helyen az építés nagyon egyszerű, mert a tábori vezetéseket ezekhez egyszerűen hozzákupcsoljuk, vagy pedig a hadsereg számára egyszerűen lefoglaljuk. Nehézebb a helyzet ott, ahol új vonalakat kell felállítani. Az építéshez használt vezetékek, ugynevezett szigetelt vezetékek, amelyeket házak tetőjére, bokrokra, fákra tesszünk fel, vagy ezek híján a földre fektetjük. A magas vezeték azonban sokkal praktikusabb. Az építés gyorsasága természetesen a teremtől is függ, továbbá az időjárástól és a drót minőségétől. Egyébként fogalmat alkothatnak itthon erről a munkáról, ha elárulom, hogy óránként három-négy kilométer hosszúságú vezetékot is el tudunk készíteni. Az építésnél egy ember viszi a kábeldobot, a másik lecsavarja a kábelt, a harmadik felrakja a fákra, házsakra, egy feszíti a drótot, egy pedig az összeköttetéseket csinálja és minden dobvégén gondoskodik, hogy az építkezést vezető állomást felhívja a vonal folytonosságának ellenőrzése céljából. A súlyosabb kábeleket külön a célra készített kábel-karrón viszik. Az összes parancsnokságok a fronton, az egyes ezredek, hadosztályok, előőrök stb. telefonon vannak összekötve egymással. Az egész hálózat egy beláthatatlan nagyságú legyezőhöz hasonlít. Emellett minden táborvezetőnek megvan a maga vezetékanyaga, amellyel a parancsnok, az ágyúk és az ugynevezett megfigyelőtiszt össze vannak kötve. Amikor a vezeték készen van, akkor kezdődik az ugynevezett tábori távirászkok és telefonisták nehéz, de fontos szolgálata, amely éjjel-nappal tart. Ezután kezdődik a táviró elrendezése és a beszélgetések ellenőrzése, amely rendszerint az idegekre. Gyakran tíz-husz fontos állomás beszélgetése fut össze egy vonalon és mégis a legnagyobb vonalfigyelem uralkodik. A távirókat vagy szóval, vagy fonetikus jegyekkel adják le. A fontosabb távirókat és telefonbeszélgetéseket kizárólag a csoporthoz tartozó tisztekkel bonyolítatják le, az ilyesmit nem bízzák a legénységre. Olyan a telefon és táviró szolgálat, mint egy örökké működő gép.

Természetesen a telefonisták és távirászkok állandó életveszélyben vannak, mert az ellen-

ség előőrsi folytonosan keresik a telefonosztásokat, hogy pontos munkájukban zavarják őket és a vonalat megromlják, mert tudják, hogy ezáltal egy-egy nagyjelentőségű parancs továbbítását akadályozhatják meg. Azt már az utolsó kozák is tudja, hogy a háborúba a hírszolgálat gyorsasága ugyszóiván egyenrangú a vezérkar működésével és épen ezt a gyorsaságot akarják lehetetlenné tenni. Egy alkalommal én és osztogom is abban a helyzetben voltunk, hogy hamarosan elérjük a tulvilág kapuját. Egy épület tetőjén dolgoztunk, amikor valamelyik ruthén áruzó nyomra vezette az orosz tüszőseget és az rettenetesen kezdett ránk lövöldözni. Mellettünk robbantak fel a srappellek. Egyszerre azt vettem észre, hogy a hátam mögött is megszólalnak az ágyúk. Na — gondoltam — ha már ott is oroszok vannak, akkor vége az életünknek. Örömmel győződtem meg azonban róla, hogy a hátam mögött a mi ágyúink kezdenek működni és hamarosan el is némitották az orosz tüszőseket. Az is mindennapos dolog, hogy vezetékünkbe az oroszok be akarják kapcsolni a saját drótlukát és így akarják kihallgatni bizalmas beszélgetéseinket. Ezt megakadályozni szintén a telefonista hivatása. Meggyőződtem róla, hogy az oroszok telefon és táviró felszerelése nem olyan tökéletes, mint a miénk. Ugyanis gyakran sikerül elfoglalni egy-egy megfutamadott orosz kollégámnak az állomását és itt láthattam, hogy a mi műveink sokkal jobbak. Azt is elárulhatom, hogy német tisztek kijelentése szerint a német csapatok távirófelszerelése távolról sem olyan tökéletes mint a miénk. Működésünk nehézségeit enyhíti az a körülmény, hogy szolgálatunk igazán érdekes. Ugyanis minden nevesetesebb eseményről, ütközetkimutatásról, eredményekről mi értesülünk először. És tisztársaink ezt tudva, „jó napot“ helyett ezzel szólítanak meg: „Milyen új dolgok vannak a vonalon?“ Állomásainknak állandóan nagy és előkelő tisztai publikuma van. Azon a napon szabad magasrangú tisztek eljönnek hozzánk és valamely el nem foglalt kagylót a tülközés szorítva étlen-szomjan ülnek ott naphosszat.

A katonák szabadságának elhalasztása. A tavaszi mezőgazdasági munkáknak elvégezhetése végett a pötlészekhez beosztott legénységnek adandó tizen-négy napi szabadságot a téli időjárásra való tekintettel bizonytalan időre elhalasztották. Mihelyt az idő jóra fordul, az engedélyezendő szabadságidő kezdetét a hírlapokban közölni fogják. Ezuttal is figyelmeztetik a bevonult legénység hozzátartozóit, hogy ezt a szabadságot maga a legénység kérelmezheti a kihalasztás alkalmával. A folyamodvány útján előterjesztett kérelmeket nem veszik figyelembe.

Előléptetett zsidó tisztek a porosz hadseregben. Hamburgból jelentik: a Bud. Tud.-nak: egy idevaló újság a porosz hadsereg negyvenhárom zsidó tagjának nevét közli, akiket február 1-ig tiszteké léptettek elő. Ez a névsor azonban nem tartalmazza az összes előléptetéseket, hanem csak azokat, amikről az újságot olvasói közvetlenül értesítették.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szombat: Bizánc, tört. színmű.

* A színház hírei. Vasárnapi előadások. Vasárnap délután 3 és fél órákor, mérsékelt helyárral Gajárinak pompás operettje, a *Katica* kerül színpadra. Ennek a kedves operettnak ez lesz az első délutáni előadása. Az összes szereplők ugyanazok, mint a bemutató előadáson. A sok tánc, eleven látképek, mely az előadást tarkítja, állandó derűségben tartja a nézőt. Este 7 és fél órákor rendez helyárral Tompa Kálmán telieptével *Az oroszok Máramarosban* című aktuális színdarabjának lesz a bemutató előadása. Az előadást megelőzőleg Tompa Kálmán elszavalja *A bécsi Burgba* című saját szerzeményű költeményét. A színdarabban a társulat összes tagjai kivétel nélkül részt vesznek. — *A koldus diák*. Millióknak örök becsü operettjét, teljesen új betanulással a jövő héten újra feleleveníti a társulat. A főbb szereplők Pataky Vilma, Szabó Mili, Kissné, Járai, Barics, Polgár stb.

* Az aradi filharmonia egyesület által a Vörös Kereszt javára március 13-án szombaton este a Kulturpalota nagytermében jótékony célu hangversenyt tart a következő műsorra: Liszt: „Szózat-Hymnus“ szimfóniai költemény. Beethoven: Cis moll szonáta op. 27. 2. sz. (Mondschein.) a) Bartók: „Stróta“ (hárfá, harmonium és vonószenekar.) b) Beethoven: Marcia alla Turca az „Athen romjai“ból, op. 113. a) Liszt: Ballada H-moll, b) Liszt-Szendy: Oh quand je dors, c) Liszt-Szendy: Es muss ein Wunderbares sein, d) Liszt: Faust-keringő. Hörning: Unnepi nyitány a Wacht am Rhein motívumaitól. A 2. és 4. számot előadja Szendy Árpád zongoraművész, az orosz. m. kir. zeneakadémia tanára, a többi az egyesített filharmonikus és katonazenekar Zellner Sándor karnagy vezetésével. Jegyek: 5-1 korona árban Scherhag H. és Fia cégéi (Arad, Andrassy-tér 14.) és este a pénztárnál kaphatók. Tekintettel a jótékony célra, felütitések köszönettel fogadhatók.

* A próbababa. (Szenzációk vigjáték-élőszíni előadása.) Határozott elismerést érdemel ki a színház tegnapi bemutatójéért, azért az igazán fővárosi színvonalú műsor, melyet áldozatot és fáradságot nem kímélve, közönségének bemutatott. Ez az elismerés jelentkezett is a közönség nagy érdeklődésében és abban a fel-fel hangzó kacajban, mely a nézőtől sűrűn hallatszott. A próbababa remek jelenet, azok az elsőrendű trükkök, a helyzetkomikumok azok a kacagtató, mulattató, ötletes bonyodalmak kifűnő szórakozást nyújtottak és a legmagasabb fokra emelték a hatást a darab mesteri elrendezése, szép kiállítás és művészi előadása. — A remek bohózatot hatóságban elérte a műsor gyönyörű drámája, A bűnös aya. — A királynő kálváriája pompás színezésű történelmi dráma, legközelebb kerül színpadra az Urániában. 5

* Herczeg Ferenc moziarabja Márkus Emilával. A magyar litteratura s a magyar színművészet két ragyogó talentuma találkozik ebben a klasszikus műben, amelyet hűfűtől kezdve mutat be az Apolló. Az aranyhajú színlátó a fővárosnak is nagy művészi esemény volt. Még most a háborús időben is hetek óta zsutolt házakat vonz Herczeg Ferenc moziarabja azoknak az előkelőbb színházaknak, amelyek abban a szerencsés helyzetben vannak, hogy a magyar filmgyártásnak ezt a tökéletes művészi alkotását bemutatathatják. Az aradi közönség lelkébe meleg szeretet véste be Márkus Emilát, a nagy tragika s Herczeg Ferenc, a legkiválóbb írónk egyikének nevét, kétségtelen tehát, hogy az Apolló jövő heti eseménye nagy érdeklődést fog kiváltani.

* Repülés Przemysiben. (Az Apolló új műsora.) Szombati új műsorán mutatja be az Apolló-színház azt a történelmi nevezetességű művet, amelyet a hadvezetőség engedélyével vettek fel a harctéren lévő operatőrök a Przemysl várába repülő aeroplánokról. A rendkívül érdekes háborús felvételén kívül egy nagyszabású dráma, a: Halállovaglás kerül még bemutatásra az Apolló új műsorán. 8

A Visztulától a Kárpátokig.

(Aradi katonák tizenöt ütközete. — A bátor tartalékos tiszt. — A mi hőseink.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 12.

A hősök galériájának egy újabb arcképe...

As aradi háziereid egyik tartalékos tisztjéről fogunk beszélni. Szinte furcsa, de főleg fölöslegesen tetszik e pillanatban ez a szó „tartalékos”. A háború elmosta a határvonalakat, ma már katonák közt nincs különbség „aktív” és „tartalékos” közt.

A hadnagy, akiről szó van, R. Henrik. Aradi származású s az aradi ezredben szolgálta önkéntesi évét is. Atyja a Neuman-gyár szesz és élesztő részének igazgatója volt s ma vele egyidejűleg még három fivére küzd a harcoknál. Ő maga egyike az ország legképzettebb gazdaságainak: középiskolai tanulmányai után a Saale melletti Halle híres főiskolájában tanulta szakmáját s visszatérve Magyarországra Harkányi János mostani kereskedelmiügyi miniszter egyik gazdaságának vezetését vette át. Részt vett az 1912.—1913. mozgósításban, most pedig a mozgósítás első napjain bevonult ezredéhez.

Előbb egy hónapot délen töltött, Belgráddal szemben, a magyar parton, szeptember eleje óta pedig az északi harctéren küzdött. A ütközetséget a véres és nehéz komarnoi ütközésben nyerte el: századát, mint hírszerző-különítményt küldték előre. A detachment fontos és nehéz utjában tulalóra merészkedett s egyszerre egy pillanat alatt minden oldalról ellenség özönlött feléje. Kemény tusa következett, amelynek során a csapat kapitánya fogságba esett, R. hadnagy azonban a század tulnyomó részével kivágta magát s rendkívül fontos jelentéseit megvitte parancsnokának. Ez alkalommal mindjárt századparancsnokká lépett elő.

A rendkívül snejdig és rettenthetetlen tartalékos hadnagy ezután végigküzdötte a komarnoi ütközetsorozatot, majd újlag a stary-sambori küzdelmek során tüntette ki magát.

A stary-sambori ütközésben az aradi gyalogezrednek — s ennek kebelében R. századának is — jutott az a kimagasló feladat, hogy az egész vidék felett uralkodó s így rendkívül jelentős jankowi magaslatokat elfoglalja. A jankowi dombokat az oroszok minden képzelhető eszközzel megerősítették s oda fölösleges számú csapatokat koncentráltak, mindamellett az aradi ezred október 11-én délután ellenállhatatlan rohammal ragadta ki az ellenség kezéből a fontos pontot s azt előretolt pozíciókkal teljesen megszállta.

E fényes haditett után R. hadnagy parancsot kapott századával Spasz községig előnyomulni s az „ott esetleg ellentámadásba menő oroszokat ha kell az utolsó emberig feltartóztatni.”

Az előnyomulás a meghatározott pontig sikerült is, de nehéz és fáradságos napok következtek ezután a kis csapatra. Három héten keresztül, éjjel-nappal tűzben állott R. hadnagy és százada, de a lelkes vezetés alatt álló bátor csapat nemcsak feladatát oldotta meg fényesen, hanem ezen is túlhaladva, a Visztula folyását követve, még elő is nyomult ez idő alatt, közben folytonosan gondos megfigyeléseket eszközölve.

Október huszadikán délelőtt jelentős dolgot konstatált a fiatal hadnagy: észrevette, hogy előnyomulásával ellenkező irányban az oroszok átkelését kísérelnek meg a Visztulán.

Gondolkodásra nem volt sok idő, R. tisztában volt azzal, ha az oroszok terve sikerül, akkor nemcsak az 6 batallionját, hanem az előnyomuló egész hadosztály jobbszárnyát az átkelés veszedelem fenyegeti. R. hadnagy nyomban ellenintézkedéseket tett, embersível megfordult, elébe ment az oroszoknak s több frontu fedett állást foglalt el, úgy, hogy bárholnan is közelített volna az ellenség, két oldalról is tűz alá vehette volna. Miután ez sikerült, nyomban jelentést küldött ezredesének az oroszok kísérletéről s a toganatosított ellenintézkedésekről.

Körülbelül egy ezred orosz kelt át ezalatt a folyón s megkezdte az előhaladást. Amint azonban lőtávolságba értek, R. csapata kétoldalról is vészhozó tüzelés alá fogta őket. Az ellenség sorában páni ütésként ki, igen sokat közülök lekaszált az eredményes tüzelés, R. zászlóaljja igen sokat elfogott, a többiek pedig fejvesztetten menekültek vissza a Visztula tulsó partjára. E jól átgondolt és sikeresen végrehajtott haditény után Barza ezredes a helyszínen, bajtársai előtt melegen gratulált a hő hadnagynak, s azonnal kitüntetésre terjesztette fel: R. hadnagy megkapta a királyi elismerést, a signum laudis.

Tizenöt ütközésben vett még ezután részt a bátor csapat, majd a harcok színhelye áthelyeződött a Kárpátokba. Az ezred az Izbugya—Radvány—Ossabaháza és Mezőlabore közti magaslatokat tartotta megszállva, a mikor arra a híres éjjeli támadásra került a sor, a melyről P. és Sch. tőhadnagyok elbeszélései után már irtunk. R. hadnagy csapata ez alkalommal rohamra ment. A legélénkebb fantázia sem tudja elképzelni, hogy mit jelent az, vak, koromsötét éjszakában, szakadásos, egyáltalán nem alkalmas terepen rohamot intézni. A vitéz és rettenthetetlen katonáknak azonban sikerült, sőt fényesen sikerült a dolog. Százötven orosz ejtettek ez alkalommal foglyul, a roham következtében a szárnyak is előnyomultak s az oroszokat negyven kilométerre vetették vissza. December tizenhetedikén már mélyen bent Galiciában, Liskownál voltak ismét derék katonáink.

A karácsonyi ünnepeket is magyar katonához méltóan ülte meg R. hadnagy: kétszáz orosz ejtett e napokban foglyul, miután mind a két ünnepnapot véres harcokban töltötte. E kiváló ügyességgel véghezvitt akciókért újabb kitüntetés vár a fiatal tisztre. Ezredese legnagyobb elismerését fejezte ki előtte s magasabb helyre felterjesztette újból kitüntetésre, „für besondere Auszeichnung.”

Hadifogságba került aradi ügyvéd. Mint ismeretes, a kárpái harcokban az aradi ügyvédi kar egyik nagyfőnöke és igen szimpátiikus tagja, Racz Sándor dr. tartalékos főhadnagy is fogságba esett. Sáménehez ma Kiewből levelezőlap érkezett tőle, amelyben írja, hogy árutározottan tartózkodik a nagy orosz városban, jól bannak vele, eddigi utjátársosozástályu vasúti kocsiiban tette meg. Érdekes, hogy ugyancsak ma érkezett Racz dr. styjához, Reusz Mór aradi kereskedőhöz egy másik orosz fogságban levő fiatal, Racz Józseftől is levél. Racz József mint önkéntes esett súlyos sebesülten az oroszok fogságába, most Vladivosztozkából írja, hogy állandó tartózkodási helyét ott jelölték ki. Erdemes a feljegyzésre, hogy Reusz Mórnak nyolc fia tagja a hadseregnek.

Legdrágább ajándék a nullás liszt.

(Mit visznek haza Aradról a jegybank ellenőrei.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 12.

Napkeleti királyok a kis Jézus lábához rakták a Keletnek minden kincsét: búzát, bort, gránát-almát, mézet és szőlőt. Az ókori népek, az egyszerű primitív emberek ha messzire utaztak, ha világot látni mentek, kedveseiknek ajándéku az idegen ország gránát-almáját, datolyáját és szőlőjét vitték haza ajándéku. A föld terméke volt a legnagyobb istenáldása, a legféltetebb kincse. Évezredek kulturája ebből az ősből a műkincsig, az ékszerig emelte fel az embert, aki ha karlsbadi kuráját abszolvalja, reumatikus lábától és cukros szervezetétől elvonja a garast, hogy porcellánt, prémet vagy csipkét vigyen haza az öt epedve váró feleségének. Kinek jutott volna eszébe akár csak egy esztendővel ezelőtt, hogy spanyolországi utjáról, vagy Rajnamenti utazásából bort hozzon haza? Spanyol és rajnai bort ma, azaz, hogy tavaly minden vendéglőben szerviroztak. Konstantinápoly dulesszása, és másbora, Görögország róssa olaja, Sicilia vérbélü narancsa és gránát almája kinek okoz különös örömet, még ha a helyszínen a fájáról szakította volna is le a lovag, aki hódolata jeléül óhajtja imádoztja lábához rakni valamely exotikus ország speciálitását.

Vilagháborúnak kellett jönnie, hogy évezredek fejlődését, az óskori primitív ember kiinduló helyéhez visszaerőszakolja. A háború tél-esztendő alatt még az emlékezetből is kitorlúlte mindazt, ami nem kenyérliszt, fűszerek, hús, egyszóval nem enniváló. Igen, enniváló, a létezés, az élet egyszerű eszközei ma a kincsek. Messze magasságban tündöklő az ember feje felett egy kiló nullás liszt, melyhez úgy tekint fel, mint az üstökőshöz, ritka időközökben megjelenő, tündöklő csillaghoz.

A nullás lisztért viv harcot a bécsi a pesti nő, akinek férje rövid idő előtt egy-egy nagyobb fizet vagy kártyanyereség után butonokat rakott a budoár asztalára.

Aradra érkezett tegnap négy előkelő bank tőrü. A monarchia legnagyobb pénzügyészetéhez, az Osztrák-Magyar Bank aradi fiókjához jöttek, hogy a minden esztendőre rendes rovan-csolást elvégezzék. Magasállású tisztviselői az ország gazdasági erejét reprezentáló intézetnek, akik közelről látják azt az óriási apparátust, amely az ország ereibe az élet nedvét szivattyuzza. Hozzá vannak szokva a nagy méretekhez, a nagy számokhoz, a milliárdok látásához. Ismerik mindennek, amiből az egyes ember és az államok élete áll, az értékét. Bizonyára nem szoktak csodálkozni sem a nagy, sem a kis dolgokon. Fülüknek nem idegen a világ legnagyobb piacának, a pénzpiacnak zaja, amelyben a legnagyobb erők mérgőznek.

És ezek az urak tegnap Aradon, ebben a szép alföldi városban, miután elvégezték hivatalos dolgaikat, körünétek és haza gondoltak. Vajjon mit kellene és mit lehetne Aradról emlékeztető ajándéku elvinni, mivel lehetne a családuak a legkedvesebb meglepetést megszerezni. A banktörtnök nem gondolkostak sokat, együttesen úgy találták, hogy legnagyobb örömet ma csak — nullás lisztrel okozhatnának odahaza.

Az osztrák-magyar bank aradi fiójának egyik tisztviselője telefonon kérdést intézett egyik-másik malomhoz és kérve-kérte, hogy

vendégeiknek szerezzék meg azt az örömet, hogy kedveseiket nullás lisztel lephessék meg. Az aradi Sasalom tulajdonosa Adler Andor segített a hő kívánságot teljesíteni és este az Aradról elutazott négy ur bizonyára boldogabb pillantást vetett a kezében tartott lisztosomagra, mint a bankban látott milliókra. A nullás liszt az ő tulajdonuk volt. Vették haza, háborus ajándéknak.

Nincs hadisegély a munkakerülőknél.

(Urbán Iván báró főispán rendelete. — Biztosítják Aradmegyében a mezői munkákat.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 12.

Megirtuk már, hogy a mezőgazdasági ügyeket intéző körök aggodalommal tapasztalták, hogy faluhelyen az asszonyok eszidén nagyon is huzódozik a mezői munkától, mert megél — a hadbavonult férj, apa, családfenntartó után kapott — államszegélyből. Megél munka nélkül is. Ezen az Aradmegyében is mutatkozó „betegségen” segíteni kíván most Urbán Iván báró főispán, aki rendelettel fordult Aradmegye járási főszolgabíráihoz és felhívja figyelmüket az államszegélyes munkakerülőkre.

A főispán rendelete a következő:

Az 1914. évi XLV. t.-c. 7. §-a értelmében a bevonultak segélyre egyébként igényel biró olyan családtagja, akire a hatóság megállapítja, hogy megélhetését megfelelő munka vállalásával biztosíthatná, segélyre igényt nem tarthat. Ebből kifolyólag elveszti a segély iránti igényt minden olyan mezőgazdasági munkára alkalmas segélyezett egyén, aki a mezőgazdasági munkák megnyitásával nem él az így kínálkozó kereseti alkalmakkal, s ha hívják is, nem megy el napszámba, vagy nem fogad el megfelelő neki felajánlott gazdasági munkát. (Részös, vagy szakmányos kapálások) stb.

Ezt a körülményt egyáltalán nem azért ajánlom figyelmébe, hogy az élvezett segély megvonását vagy megszüntetését kívánjam azoknál, akik tényleg részt vesznek a mezőgazdasági munkákban s ezen a címen egészben vagy részben biztosítják létfenntartásukat. Erre a még nyílt mutatózó kereseti alkalmak hullámzó és bizonytalan voltánál fogva nincsen is elegendő alap, de még a törvény idézett szakaszának célja és indoka sem az volt, hogy a dolgozni akarókat juttassuk rosszabb helyzetbe, hanem ellenkezőleg az, hogy azokat fosszuz meg a segélytől, akik a munkától vonakodnak. Így hozzá ezt az ország gazdasági érdeke is, amely különösen a háború által okozott rendkívüli viszonyok között teltevenül megkívánja, hogy az itthon maradt lakosság munkakepes része fokozott erővel vegye ki részét a gazdasági munkából s nem turhathat, hogy az állam által a hátra keltek családjai részére olyan bőkezűen megállapított segély azoknak nagy részét téltenségre bírja, akiknek munkakerülője most nagyobb szükség van, mint valaha s ezáltal a legfontosabb gazdasági közérdeket károsítja.

Felhívom ennek folytán, hogy a törvénynek ezt az intencióját szigorúan tartsa szem előtt. Felhívom, hogy vonja meg az államszegélyt mindazoktól, akik saját egészségi állapotuk, testi erejük és családi viszonyaiknál fogva

munkára mehetnének s akikről beigazolást nyer, hogy nekik megfelelő gazdasági munkára felhivattak s azt visszautasították. Együttal pedig gondoskodjék arról is, hogy ez a körülmény a lakosság körében kidoboltatás és a közírré tétel más szokásos módján a legszélesebb körökben köztudomásra hozassék s lehetőleg mielőbb megteremje gyümölcsét abban az irányban, hogy a segélyezett családtagok is kivegyék részüket a gazdasági munkából.

A tavaszi munkák most veszik kezdetüket. Azok elvégzéséhez a nemzet létérdekei fűződnek. Mindazoknak, akik itthon maradtak és így életüket nem tehetik kockára a hazáért, becsületbeli kötelességük kettőzött erővel venni ki részüket a gazdasági munkából. Tűrhetetlen volna, hogy e kötelesség alól épen az államszegélyben részesülők vonják ki magukat. A közigazgatási hatóságnak felvilágosítással, utbaigazítással s ahol kell, a szükséges eréllyel és szigorral rajta kell lennie, hogy a nemzeti társadalom e nagy feladatának teljesítésében becsülettel osztozzék mindenki.

H I R E K.

Visszatért Bukovinába

a csernovici érsek.

(A kolozsvári „bukovinai kolónia” feloszlott.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Kolozsvár, március 12.

A kolozsváriak előtt a meghatottsággal kedves volt egy ősz, méltóságteljes, patriárcha kinézésű öreg ur, a ki minden este 5-6 óra között a maga jellegzetes, apró lépéseivel egyszerű-kétszer körüljárta a korszót. Az érdeklődők csakhamar megtudhatták, hogy az öreg ur nem más, mint Repta Vladimir csernovici hercegérsek, a ki az orosz invázió elől keresett Kolozsváron menedéket. Az érsek a Ferenc József hotelben lakott, a hol a szálló vendégei és személyzete a legnagyobb figyelemmel, féltő és szerető gondossággal kedveskedett az illusztris és ritka vendégnek. Repta hercegérsek kedves és közvetlen fellépésével természetesen csakhamar megődította nemcsak a szálloda vendégeit, de egész Kolozsvárt is, úgy, hogy most, a mikor visszautazott a székelyére, — a diadalmasan visszahódított Csernovicba — bizonyára sokan fogják nélkülözni a korszó kedves alakját, a város illusztris vendégét.

A főpásztor mindenki előtt személyesen bucsuzott el, a kik vele, itt tartózkodása alatt bármilyen nexusban is voltak. A szálló főpincéjének kezét nyújtott s átadta emlékképpen a névjegyét is, a mely a következő:

Dr. Wladimir von Repta gr. or. Erzbischof von Czernowitz. u. Metropolit der Bukovina und Dalmatien; Sr. k. u. k. apostolischen Majestät geheimer Rat, Mitglied des Herrenhauses.

A bukovinai helytartóság főnöke, Merán Rezső gróf udvarlovólég már régebben visszatért Bukovinába. A tartományfőnököt most az egész helytartóság követi Dornawatrára s ezzel szét is oszlott a „bukovinai kolónia” amelynek távozása örvendetes konkluziója a bukovinai osztrák közigazgatás rendszeres megkezdésének. Nehány hivatal azonban egyelőre még nem távozik Kolozsvárról. Erről a kormányzó és a következő kommunikében számol be:

— Miután Merán gróf Rezső tartományi kormányzó Excellenciája a kormányzói hivattal már hosszabb idő óta visszatért Dornawatrára, ennél fogva március 10-én, szerdán a bukovinai

cs. és kir. tartományi kormányzó Pswald Grötz von Astein, helyettes kormányzóval az élén szintén elhagyta Kolozsvárt és visszatért Dornawatrára. Ennél fogva a bukovinai hatóságok közül még a cs. és kir. pénzügyigazgatóság (Finanzdirection), a bukovinai görög keleti vallásalap jószágigazgatósága (Direction der Güter des gr. or. Reliquionstandes), a pénzügyi prokuratura (Finanzprokura)ur és a bukovinai „Landesausschuss” vannak Kolozsvárt elhelyezve.

— Minisztertanács. Budapestről jelentik: A miniszterelnökségen ma délután Tisza Istvan gróf elnöklésével minisztertanács volt, amelyen a kabinet tagjai valamennyien részt vettek.

— Nyugalomba vonult főorvos. Teodorovits Döme dr. főorvos, kórházparancsnok, aki a háború néhány hónapján át a helyőrség egészségügyi főnöke volt és a polgári társadalomban is meleg rokonszenvenvel találkozott, betegsége miatt nyugdíjaztatását kérte. A király eleget tett a kérésnek. A főorvos ma elutazott Aradról.

— A legfiatalabb tisztek Budapestről jelentik: A Ludovika Akadémia utolsó évfolyamának növendékeit augusztus 18 a helyett már most tisztekké avatják. A legfiatalabb tisztek avatása a nemzeti ünnep napján: március 15 én lesz.

— Munkátlanosok lázongása O. aszországban. Rómából jelentik a Corriere della Sera: Az utóbbi napokban több olasz vidéki városban a munkátlanosok nagy tünteléseket rendeztek, Aviano városkában a tüntetés veszedelmes méretet vett. 4-500 munkátlanos megostromolta a városházát, az ablakokat betörték. Egy városi Livatanos egy kidobástól érve súlyosan megsebesült. A tömeget a katonaság oszlatta szét.

— Eltávolítják Aradról a galíciai elemi-szer uzorásokat. Részletesen foglalkoztunk azokkal a galíciai uzorékkal, akik Aradon nagy mennyiségben elemiszereket vásároltak össze és hatátlatlanul felverték az árakat. A rendőrség erélyes intézkedéseket tett, hogy lehetetlenné tegye a mesterséges árúrágitók működését és így megakadályozza az elemiszerek árának ok nélkülű nagymérvű emelkedését. Teljesen helyén való és méltánylást érdemlő Modován Odon rendőradnagy az eljárása, aki a galíciai kereskedőknek szigorúan megtiltotta, hogy összevásárolják az elemiszereket és tudomásukra hozta, hogy amennyiben nem szüntetik be működésüket, hatóságilag fogják eltilonttatni őket Aradról. Epen így megtiltotta ma a rendőradnagy makói kereskedőknek, hogy összevásárolják a piacon a libákat.

— A tüzoltóaktanyában fizetik az államszegélyeket? A városi adóhivatalból — mint értesülünk — a hadi államszegélyek kifizetését kitelepiük a tüzoltóaktanyába, ahol alkalmas helyiségeket találtak a nagy forgalmu államszegélyfizetések elintézésére. Az államszegély fizetéssel Wirt János nyugalmazott jószágigazgatósági irodavezetőt és Kresz Ferenc volt zálogházi főnököt bizza meg a város. Vannay Gyula adóügyi tanácsnok nagy energiával vette kezébe az ügy rendezését és hihetőleg a legközelebbi idő múlva már a tüzoltóaktanyában folyik a hadi államszegélyek kiadása.

— Ongyilkos színész. Szegedről jelentik: Bánki Judit, a szegedi színház drámaíró szendéje ismeretlen okból ongyilkosságot követett el. A színész revolverrel hasba lötte magát és életveszélyesen megsebesült.

— A Kölcsey Egyesület közgyűlése. A Kulturpalota olvasótermében ma délután öt órakor választmányi ülést tartott a Kölcsey Egyesület, hogy évi rendes közgyűlést előkészítse. A választmány ülését Varjassy Árpád kir. tanácsos, az egyesület elnöke nyitotta meg és javasolta, hogy a közgyűlést vasárnap, március 21-én délelőtt 11 órakor tartsák meg ünnepélyesen a Kulturpalota nagytermében. A közgyűlés tárgysorozatán szerepel az elnök megnyitója, a titkári jelentés, a számvizsgáló bizottság jelentése, az 1915. évi költségelölírányzat, titkár, ügyész, pénztáros, helyettes ellenőr és három választmányi tag megválasztása, a kétszáz koronás sainmpályázat eredményének kihirdetése és az Ilsvay-alap ügyében teendő intézkedések. A közgyűlés ünnepélyességét két rendkívül érdekes irodalmi előadás adja meg. A választmány ugyanis megkérte Grallertné-Martini Hildát, a kiváló aradi poéta-asszonyt és Faragó Részvét, hogy munkáik előadásával járuljanak hozzá a Kölcsey Egyesület harmincötödik közgyűlésének sikeréhez. A választmány a közgyűlés ügyeit teljesen előkészítette és különösen nagy elismeréssel hallgatta meg Varjassy Árpád elnök előterjesztését az 1915. évi költségelölírányzatról, amelynek kiadásai keretében kulturális célokra 5100 koronát fordít az egyesület. 200 koronás, esetleg nagyobb összegű pályadíjat tűz ki, évkönyv kiadását tervezi, hadtörténelmi múzeum előkészítését, a névmagyarosítás intenzív propagálását és anyagi támogatását, tornaversenyek támogatását vette tervbe. A megüresedett tisztségek betöltésére a választmány azt javasolja a közgyűlésnek, hogy titkárrá Rudnyánszky Endrét, ügyésszé Jagossy Károly dr.-t, pénztárossá Banosák Istvánt, ideiglenes ellenőrré Pacher Zoltánt, választmányi tagokká Kehrer Károlyt, Karolini Mihályt és Haba Alajos főmérnököt válassza meg.

— Őrizetbe vett hadseregszállítók. Budapestről jelentik: A fővárosi rendőrség a máramarosszigeti vizsgálóbíró megkeresésére őrizetbe vette Glück Isidor, Sterling Lajos, Singer Márton és Tauber Henrik dr. felsőmagyarországi lakosokat, a kik a hadsereg részére halina csizmákat szállítottak, azonban a szállított áru olyan hitvány volt, hogy azokat nem lehetett használni. Kiderült ugyanis, hogy vékony bőrtalp alatt minden csizmának papirosból volt a talpa. A négy őrizetbe vett embernek van még egy Oxford nevű ötödik társa is, ez azonban nincs a fővárosban.

Az őrizetbe vett emberek lakásán házkutatást tartottak és tényleg talált a rendőrség náluk olyan csizmákat, amelyeknek papirosból van a talpa. Assal védekeznek, hogy nekik az áru nagy részét vidéki gyár szállította és így ők nem tehetnek róla, ha az áru nem megfelelő. Az említett gyárak budapesti lerakataiban azonban a rendőrség nem talált ilyen papirostalu csizmákat.

A négy ember továbbra is a rendőrség őrizetében marad, amíg a máramarosszigeti vizsgálóbíró nem intézkedik további soruk iránt.

— Az Aradi Ipar és Népbank részvénytársaság mai napon 25 koronát adományozott a Polgári Jótékonyági egyletnek, mely összegért köszönetet mond Maresch Gyula egyleti pénztáros.

— Az Aradi Vendéglősök és Kávésok Ipartársulatának elnöksége ezúton is fölkéri a t. tagtársakat, sziveskedjenek tolvó hó 13-án délután 2 órakor a „Fehér Kereszt”-ben teljes számban megjelenni, ahonnan testületileg Csermák Agost temetésére vonulunk.

— „Jön a gyűjtőkocsi”. Tegnap láttam, amikor először indultak meg a szeretetadományok gyűjtőkocsijai a főváros utcáin, hogy felkeressék lakásaikban azokat, a kik még nem adtak és azokat, is a kik adtak már. Az Oktogon téren láttam, a két esetben zöld levelekkel feldíszített tréncoksi megállt az utköz-pén, az előlhaladó cserkészfiuk tornaversenyekről ismert diáktrómbájukon vala si harsányat fujnak, az emberek megállanak, nézik, két másik cserkészfiu lassan a kocsiórdi, bemegy egy bérkaszárnnyába, a hol a 2 és 3 szobás lakások dominálnak, s éber hangon kiáltják be: itt vannak a gyűjtőkocsik... Az emberek kitódulnak a házból, szakácsnők, szabó-lányok, inasok, urak, uradölgyek vegyesen, demokrata vegyes és nincs társaság ki ne hozna magukkal idomalan nagy batyukat, takarókat, cipőket, befőttest, ruhákat, botokat, cigarettákat, ócska Wernli legyvert, könyveket, zsebkendőket, szőrmesarkakat, kópeket, női ruhákat, késeket, papucsot, borotvát, tükröket és minden más sok elképzelhető dolgot. Egy, a legkisebbik cserkész izadva felmászik a nagy kocsi tetejére elrendezi a tárgyakat, alig látják ki belőle, a sok holmi egészen eltakarja. A perselyek esőrognak az utcai nép közt, mindenki ad jó szívet, a piros fehér zöld és fekete-sárga zászlócskák vigan lobognak, s a sűrű pelyhekben eső hó fehér lepellet vonja be a kocsi tetejét és a bakon ülő aszúrke tréncet. Kedves, színes hangulatos kép... És akkor arra jött egy gyümölcsös kofa öt nagy kosár piros szép narancsa volt, elővett egy méteres zsebkendőt megtörölve a szemét s astan egy elhatározó mozdulattal fekkapta az egyik kosarat és a benne lévő pár méz-narancsot beleöntötte a mindent monón elnyelő nagy tréncokiba. Nem kérdezett, nem szólt semmit, egyszerűen, szerényen feltűnés nélkül toltta maga előtt tovább a kocsiját, amely egy kosar narancssal könnyebb lett...

— Két kiütéses tifuszeset két hét alatt. Ma tizennegyedik napja annak, hogy a város területén kiütéses tifuszos megbetegedés nem történt. A várban ez idő alatt két megbetegedés volt.

— Az Autonom Katolikus Kőr közgyűlésére vonatkozó meghívó szövegébe, melyet lapjaink a tegnapi számban közölték, tévedés csuszott be, amennyiben a közgyűlés nem 14-ikén, hanem f. hó 21-ikén, vasárnap d. e. 11 órakor fog a Kőr helyiségében megtartatni. Tisztelettel Aradon, 1915. március 12. Az Autonom Katolikus Kőr elnöksége.

— Árverés a vasuton. Arad állomáson és pedig a raktárhelyiségben március 22-én délelőtt 9 órakor következő tárgyak: ágy és matrac, cognac, konyhaedény porcellánból, üres szőlős kosár, üres tejes kanna, üres hordók stb. fognak nyilvánosan, bírósági eljárásen kívül a legtöbbet ígérőnek késspénzfizetés, valamint az azonnali elszállítás kötelezettsége mellett, elárverestetni. Az elárveresendő áruk a vevősszándékkal megjelentek által közvetlenül az árverezés előtt megtekinthetők.

— Az Aradi Mérnök és Építész Egylet tagjai ma, szombat délután háromnegyed három órakor gyülekeznek az egyleti helyiségben, hogy a hősi halált halt Csermák Agost kir. a mérnök, tart. cs. és kir. erődítmányi hadnagy temetésén részt vegyenek.

— Koszorúmegváltás. Wallfisch Armin ravatalára szánt koszorúmegváltás címén a legutóbb kimutatott adományok között Fischer Iren 10 koronát adományozott az aradi izraelita jótékony egylet számára.

— Értesíti Fischer Nagyáruháza a n. 6. közönséget, hogy megérkeztek az új gyermek-kocsik! A legolcsóbb kivittől a legszebbig! Bevonulók részére fehéreneműek, trikók sveteretek, hāti zsákok, keztyűk, bőr- és posztó kamásnik. Olcsó árak! Figyelem a cégre. Fischer Áruház. 227

— Az új ügyvédi nyomtatványok Kerpelnél.

Ritka bélyegek nagy választékban Kerpelnél.

Háboru miatt beszüntetett apanázs.

(A szép színésznő és barátja. — Per a be nem tartott ajándékozási ígértetért.)

Lávirati tudósítás.

Bécs, március 12.

Balten Zerlina, csinos bécsi színésznő és egy az osztrák főváros társaskörökben jól ismert kereskedelmi tanácsos még nem is olyan régen „elválhatatlanok” voltak. Ha a formás színésznő és a kereskedelmi tanácsos valamely nyilvános helyen mutatkoztak és a fess dáma pompás toiletteje feltűnést keltett, a mindentudók összedugták a fejüket és úgy bugták egymásnak: „Látjátok! — az elválhatatlanok.” Egy napon azonban mégis elkövetkezett a nagy meglepetés, a szép Zerlina utjai akaratlanul elváltak, a kereskedelmi tanácsos életének új ösvényétől, amelyre nem vele, hanem egy másik nővel lépett, akit törvényes kötelékekkel fűzött magához.

A szép bécsi színésznő is irányt változtatott: sietve keresett fel egy bécsi fiskálist. A valamikor elválhatatlan pár tegnap így újból együvé került, ezuttal a polgári törvényszék előtt, ahol mint percs felek állottak szembe egymással. Balten Zerlina „közjegyzői okiratban foglalt ajándékozási ígértet be nem tartása” címén adott be keresetet egykori széptevője ellen. Képviselője Pressburger dr. perbeszédében így adta elő az elhamvadt szerelem történetét:

Balten kisasszony jegyese volt X. kereskedelmi tanácsosnak. A szerelmi kötelékek, melyek felemet jegyesehez fűsték, a legszívlyesebbek és a ldgőszintébb érzésekből táplálkozók voltak. Boldog egyetértésük derűjét csak egyetlen egyszer zavarta meg némi muló diszonancia. A kibékülést a kereskedelmi tanácsos részéről tett 20.000 koronás ajándékozási ígértet pecsételte meg. Ezenkívül közjegyzői okirat által kötelezte magát a kereskedelmi tanácsos, hogy havi 500 koronát fizet Zerlina kisasszonynak életfogytaig az esetben, ha más nővel és nem vele lépne oltár elé. Kikötötte azonban, hogy az ajándékozási ígértet semmissé válik, ha évi jövedelme 40.000 koronán aluli összegre süllyedne. Ezt a kikötést érvényesítette most az alperes azzal az állítással, hogy évi jövedelme a háboru következtében 40.000 koronánál kevesebb.

Pressburger dr. tanuvallomásokkal óhajtott igazolni, hogy a szép Zerlina hajdani lovagjának és az állítása valótlan. Hivatkozott továbbá arra is, hogy a kereskedelmi tanácsos Balten kisasszonyt kiragadta szépen landülő művészi karrierjéből, hogy őt teljesen magához láncolhassa, mert nem igaz az — érvelt a szép Zerlina ügyvédje — hogy Balten kisasszony kis kaliberű színésznő volt. Ezt különben

Weisse szinigazgató és Korff szinművész is igazolni tudják. Felolvasta ezután Pressburger dr. Weisse szinigazgatónak egy Balten Zerlinához intézett levelét, amelyben Weisse közönyt fejezi ki neki azért, hogy Molnár Ferenc „Testőr“-ében a Mäller kisasszonytól átvett szerepben kiváló alakítást produkált.

A kereskedelmi tanácsos ügyvédje, Wessely dr. ezzel szemben hivatkozott arra, hogy itt nem ajándékozásról, csak ajándékozási ígértről van szó és különben is az osztrák Btk. 948. §-a alapján a szép Zerlina durva hálátlanság bűnébe esve, érdemtelenül tette magát az ajándékokra, mert a szakítás után telefonon fenyegetőzve követelt X. kereskedelmi tanácsostól 20.000 koronát és volt lovagját azzal ijesztette meg, hogy különben revolvermerényletet követ el ellene.

A tényállás tisztázása céljából Wiesner dr. törvényszéki tanácsos a per tárgyalását elnapolta és így az „elváhatatlanok“ még egyszer összehozódnak a törvényszék előtt.

VÁROS ÉS MEGYE.

Arad város közgyűlése. Arad város törvényhatóságát Urbán Iván főispán március 16-án délután négy órára rendes közgyűlésre hívta össze. A tárgysorozaton ugyanazok az ügyek szerepelnek, amelyek az elmaradt közgyűlésen voltak tárgyalandók.

A vízmű átadása. Az aradi királyi törvényszék ma küldötte meg a városi tisztifőnöki hivatalnak azt a végzését, amellyel a vízműperben hozott kuriai ítéletet végrehajtja. Mézszáros Dániel törvényszéki bíró Török Dénes bírósági végrehajtót küldötte ki a vízmű átadására.

Fog-Krém
KALODONT
70 Fillér
1880

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1915. évi március 13-án:

B, Bérlet.

B, Bérlet.

B i z á n o.

Szainmű 4 felvonásban.

Kezdete este 7/8 órakor.

Felolvas szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.*

APOLLO SZÍNHÁZ.

Március hó 15., 16. és 17-én:

Aranyhaju szfinksz

P. Márkus Emiliával.

* Az ezen rovat alatt közlöttéért nem vállalunk felelősséget.

Mindazoknak,

akik bevonultak, vagy ezután bevonulnak

meg kell válniok hozzátartozóiktól, azonban

nem kell lemondaniok kedvenc lapjuktól:

sz

„Aradi Közlöny“-ről.

Áz Aradi Közlöny mindenrová követi hű olvasóját.

Napról-napra kimerítően számol be az izgalmas napoknak nagyeseményeiről, ezenkívül terjedelmes tudósításokat, megbízható híreket és a háború minden részletére kiterjedő cikkeket közöl.

Az Aradi Közlöny előfizetési árai:

Helyben:

Vidéken:

Egy óra 2 K — f.

Egy óra 2 K 40 f.

1/4 évre 6 K — f.

1/4 évre 7 K — f.

Válogatott nyirségi

burgonya, rézgálic

eredeti hordókban.

Kapható: 932

Roth József
szállítónál Arad, Eötvös-u. 3. Telefon 63

Költözők
figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 8961

Koch Dániel
Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

Rézgálicot

szőlőbirtokosoknak még néhány hordóval

eladhatok.

Megkereséseket
„Rézgálic 5“ 950
a kiadóba kérek.

Szilfát

és

kőrifát

hasáb-, vagy tönkökben 920

veszünk.

Czeiler és Szathmáry

Caphocal

(Kafokal)

gyermek tápszere a
tápszerek királya

Csecsemők, gyermekek legkedvesebb eledele. Izletes, olcsó, könnyen emészthető. Csonterősítő, hizlaló, fogzást elősegítő.

Aradon minden gyógyszertárban és drogeriában kapható.

751

1 doboz 3 korona.

4957—4996—1915.

Hirdetmény.

As Arad város területén tapasztalható bizonytalanságnak eloszlatása végett a mai nappal kezdődő érvénnyel az árak legmagasabb árát a következőkben állapítjuk meg:

1. Tészta-liszt 100% búzából	67— korona
2. Főző-liszt 70% buza, 80% árpából	57.40
3. Kenyérlisztek:	
a) 50% buza, 50% árpából	45.57
b) 50% buza, 50% tengeriből	41.48
c) 50% buza, 25% árpa és 25% tengeriből	48.52
d) 50% rozs és 50% árpából	48.74
e) 50% rozs és 50% tengeriből	39.85
f) sima őrlésű 50% buza és 50% árpából	48.49
g) sima őrlésű 50% buza- és 50% tengeriből	42.40
4. Tiszta 100% rozsliszt	48.80
5. Tiszta 100% árpaliszt	44.18
6. Tiszta 100% tengerliszt	48.50

Arad, 1915. március hó 9.

A városi tanács.

Apró hirdetések.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
  2. Jelige alatt.
  3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
- A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
- A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

ELLÁTÁS.

Isletes koszt
Kapható háznál és házon kívül uri csatládnál. József főherceg-ut 1. II. 12. 967

ALKALMAZÁST NYER.

Fiatál segéd
rőtös, férfi- és női divatszakkmból azonnal felvétetik Schwartzmann Herman Vulkán, Hunyad m. 960

Irodal
teendőben gyakorolt, gyors- és gépirásban jártas kisasszony azonnali, illetve f. hó 15-iki belépésére helybéli részvénytársaságnál alkalmazást nyer. Ajánlatok „Tartós” jelige alatt a kiadóhivatalba küldendők. 990

Correpetitort
keresek gimnasztika mellé a déli-éjti órákra. Ajánlatok „Correpetitor” címen a kiadóhivatalba intézendők.

ALKALMAZÁST KERES.

Fiatál
csizmadia segéd, ki cipésmunkát is ért, alkalmazást keres. Cím Pakurár György, Seprős. 959

Házvesztőznők
ajánlkozik középkorú intelligens nő magános urhoz, 14 éves bizonyítvánnyal rendelkezik. Nagy fizetésre nem reflektál, inkább jó bánásmódra. Vidékre is elmegy. Cím a kiadóhivatalban. 957

Irodal teendőben,
magyar- és német levelezésben teljesen jártas hivatalnoknő, délutáni foglalkozást keres. Megkereséseket „Hivatalnoknő” jelige a kiadóba kérek. 998

KIADÓ LAKÁS.

2 szobából
álló csinos udvari lakás, a konyhában vízvezetékkel, május 1-re kiadó. Flórián-utca 6/b sz. 8-ik ajtó. 968

Modern lakás.

3 szoba, tágas előszoba, fürdőszoba, kiadó Lujza-utca 8. 966

Kiadó

Asztalos S.-u. 2-3. sz. alatt 3 utcai, 1 udvari, hálófülke és fürdőszobából álló I. emeleti lakás a szükséges mellékhelyiségekkel. 1915. május 1-re. Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Három éves

egész garnitúra kovács szerszám szabadkézből eladó. Cím Kaba Márton, Odvos. 968

Tiszta ládak

30-50 kilogrammosok olcson kapható Karolina-u. 7. 965

Tisztikardot

(gyalogi) használt, sürgősen keresek megvételre. Cím az „Est” fiókiadóhivatalában, Zrínyi-utca. 968

Ha lábát

megakarja óvni a nedvességtől tétessen cipőjére gummi betét fél alpat az Aradi Cipészek Termelő Szövetkezetében 775

Neme-fűs

duványok, mána, ribizke, pész méte tövek és bokrok, di szecse-jék és fák, rózsák, gyümölcsfák, utcai sorfák és mindenféle fatekolai termékek jutányos árban beszerezhetők: szatmári Szabó István lakolájából Pankota. Árjegyzék ingyen. 807

Papírszalveta

1000 drb. 5 koronáért kapható Pichler Sándor papírkereskedésében, Szabadság-tér. 781

Burgonya,

zöldség, hagyma kapható Rubinstein Mór szállitónál Arad, Minorita-palota. Telefon 188. 895

Gyökerez riparia

1-2 éves, pótlásra igen alkalmas, eladó Háromy gazdaságnál, Deák Ferenc-u. 8. 929

„Qui Si Sana”

női fekete harisnyák párja 1 kor. 80 fillértől. Uj női bársony pánatos cipők párja 5 kor. 50 fillér. Kivágott pempis-forma párja 6 korona. Cipő Törsede Apollo mozi mellett. 5161

ÜZLETEK.

Boros Béni tér 20. szám alatt 2 bolti helyiség azonnal kiadó. Értekezhetni Laendler Aladár gőzfűrésze irodájában. 905

INGATLAN.

Kovássiban

egy öt magyar holdas szőlő a motor állomás mellett, eladó. Értekezhetni Ö. V. Vojtek Alajosnál, Lipót u. 3/a szám. 894

KÜLÖNFÉLE.

As olvasó közönség

figyelmébe ajánljuk több mint 110.000 kötetből álló elsőrendű Krausz Paulin-fele kölcsönkönyvtárt kötetenként 10 fillér. Telefon 511. 241

Nyírségi

rózsaburgonya

jutányosan kapható

Kalmár Endre

terményüzletében, 961

Asztalos Sándor- és Chorin Aron-utca sarok. Zsidótemplom-épület

Kalmár József villanszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz. Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:
villanos világítási berendezéseket, villanos csengő- és telefon berendezéseket s minden szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanos csillárokat, villanos főzőedényeket, villanos vasalókat, villanos hajsütő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanos cikkeket.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának f. hó 10-ére hirdetett, de meg nem tartott március havi rendes közgyűlését a már közzétett sorrenddel folyó hó 16-án d. u. 4 órakor tartjuk meg. Arad, 1915. március hó 12-én.

Varjassy polgármester.

Petroleum

literje 78 fillér

Braun N. A.

festékraktárában

Arad, Boros Béni-tér 7. sz.

Telefon 387

964

Millió

ember használja

Köfoges

rekedtegg. hurut. elnyátkosodás torokhurut, fullasztó és görcsös köhögés ellen a 5616

Kaiser-féle mellpasztillát

3 „Fenyőjeggyel”
6050 bizonyítvány orvosoktól és magánemberek elismerő levele a legjobb ajánlás a biztos sikerre és közkedvelésre. — Egyetlen hasonló készítmény sem tud ilyen hatást elérni. Különösen kellemes és jóízű cukorka. — 20, 40 és 60 filléres dobozban.

Kapható:
Szokolay Sándor, Hajós Árpád, Guttor Fülöp, Kelemen, Breuer Fülöp, Ring Lajos, Rozsnyai Mátyas, Vojtek Kálmán, Krebsz Géza, Berger Gyula, Vajdits György, Hehn Vilmos, Góts Károly, Bernát János, Kárpáti János gyógyszerüzletében, Vojtek és Weisz drogeria, Hanzs Neester drogeria, Török A. és Tarsas „Angyal” drogeria Arad, Stodolai Dezso gyógyszerüzletében, Ujvárad, Zombory János gyógyszerüzletében, Ujvárad, Adler Lajos Gyula gyógyszerüzletében, M. Pécska, Ors Beszélő Pankola, Telleri Károly gyógyszerüzletében, Elek, Krausz Elemér gyógyszerüzletében, Glogovics Zsigmondovics Géza Iris gyógyszerüzletében, Lippa, Székely Zoltán gyógyszerüzletében, Csérmén, Bauer Károly gyógyszerüzletében, Kovermes, Roxim János gyysz. Pécska

4770—1915.

Hirdetmény.

Am esetleg bekövetkező élelmszer hiányra való tekintettel felhívjuk Arad város közönségét, hogy az összes vetésre alkalmas kerteket és területeket korai főzelék félékkel vesse be.

A korai főzelékek közül főleg a következőket ajánljuk:

Kelkáposzta, fehérkáposzta, kalarábé, spinót, tök, petrezselyem, sárgarépa, paradicsom, uborka, vöröshagyma s általában minden főzelék fíle, mely a háztartásban feltétlenül szükséges.

A városi kertészet a szükséges dalántákat a város közönségének díjtalanul rendelkezésre bocsátja.

Arad, 1915. március 8.

Városi Tanács.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Meghívás.

Az Első Ujszentannai Takarékpénztár Részvénytársaság
folyó évi március 28-án délelőtt 11 órakor az intézet helyiségében

Harmincegyedik rendes évi közgyűlését

tartja meg, melyre a t. c. részvényesek tisztelettel meghívattak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóságnek évi jelentése és a felügyelő-bizottság által megvizsgált 1914. évi zárszámadásnak előterjesztése.
2. Az igazgatóságnek és a felügyelő-bizottságnek jelentése a tiszta nyeresmény felosztása és hovaforvitása iránt.
3. Két részvényes választása a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére.
4. Három, esetleg négy igazgatósági és egy, esetleg két felügyelő bizottsági tag választása.

Ujszentanna, 1915 március hó 7-én.

Az igazgatóság.

Jegyzet: 52. §. Azon részvényesek, kik a közgyűlésen szavazati vagy választási jogukkal élni akarnak, kötelesek részvényeiket. 7. §., legkésőbb egy nappal a közgyűlés megtartása előtt, az intézet pénztárosánál vagy Aradon az Aradmegyei Takarékpénztárnál letéti okmány ellenében átadni, ellenkező esetben a tanácskozásban és szavazásban részt nem vehetnek.

Mérleg-számla

1914. december 31.

Vagyon.

Teher.

	K	I		K	I
Készpénz	100,896	82	Részvénytőke	600,000	—
Váltó-kölcsönök	3.102,982	80	Tartalékalap	220,491	60
Jelzálog-kölcsönök	369,256	—	Külön tartalékalap	10,000	—
Kötvény-kölcsönök	28,228	—	Betétek	1.612,824	41
Folyószámla-kölcsönök	71,735	62	Viszleszámitott váltók	1.135,400	95
Viszleszámitolási átmeneti kamat	13,923	83	Előre felvett kamatok	24,829	34
M. kir. áll. jár. kölcsön	28,665	—	Hitelezők	70,496	56
Adósok	21,301	78	Be nem fizetett betétkamatadó	3,931	50
			Id. Scherer János alapítványa	2,658	77
			Nyereség-egyenleg	56,351	72
	3.736,984	85		3.736,984	85

Kelt Ujszentannán, 1914. december 31-én.

Zimmermann Lőrinc, s. k.
pénztáros.

Adelmann Károly, s. k.
vezérigazgató.

Szilbereisz Károly, s. k.
könyvelő.

Ackermann Jakab, s. k.
igazgató.

Gantner Vilmos, s. k.
igazgató.

Mandl Antal, s. k.
igazgató.

Mandl József, s. k.
igazgató.

Scherer János, s. k.
igazgató.

Scherer Károly, s. k.
igazgató.

Scherer Viktor, s. k.
igazgató.

Zimmermann Ádám, s. k.
igazgató.

Alólirottak a mérleg-számlát ugy minden üzleti könyvet ismételve beható vizsgálat alá vették és mindenben helyesnek találták.

A felügyelő-bizottság:

Dr. Adelmann Géza, s. k.

Hönigesz János, s. k.

Pénzes Akos, s. k.

A felügyelő-bizottság jelentése:

Tisztelt közgyűlés!

Alólirottak, mint az Első Ujszentannai Takarékpénztár Részvénytársaság felügyelő-bizottság tagjai tisztelettel jelentjük, hogy a lefolyt 1914. évben a törvény és a társaság alapszabályai értelmében az intézet ügykezelését minden ágában szigorúan ellenőriztük s hogy a tisztelt közgyűlés elé terjesztett 1914. évi zármérlegben, valamint a nyereség- és veszteség-

számlában foglalt egyes tételek az üzleti könyvekkel teljesen megegyeznek.

A tiszta nyeresmény felosztását és hovaforvitását illetőleg az igazgatóság ajánlataihoz hozzájárulunk és kérjük a tisztelt közgyűlést, miszerint az 1914. évi zárszámadásokat jóváhagyni az igazgatóságnek, a választmánynak és a felügyelő-bizottság-
nak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Ujszentanna, 1915. március 7-én.

962

A felügyelő-bizottság:

Dr. Adelmann Géza, s. k.

Hönigesz János, s. k.

Pénzes Akos, s. k.